

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2014

Erstatningsnævnet
Civilstyrelsen, Adelgade 13, 1304 København K
Telefon 33 92 33 34 Telefax 39 20 45 05
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

1	Indledning	4
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	5
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2014	6
5	Opfyldelse af nævnets og sekretariatets mål for 2014	8
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?.....	8
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	9
7.1	Indledning	9
7.2	Offererstatningslovens § 1 – lovens område.....	9
7.2.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	9
7.2.2	Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden.....	12
7.2.3	Direkte og indirekte skadelidte.....	18
7.2.4	Årsagssammenhæng og påregnelighed	21
7.2.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet.....	22
7.2.6	Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger	23
7.2.7	Tingsskade og formueskade	23
7.3	Offererstatningslovens § 6 a	24
7.3.1	Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko	24
7.3.2	Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	29
7.4	Offererstatningslovens § 7	29
7.5	Offererstatningslovens § 10.....	30
7.5.1	For sen eller manglende politianmeldelse	30
7.5.2	Medvirken til politiets opklaring af sagen	32
7.5.3	Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen.....	35
7.6	Offererstatningslovens § 11 a	36
7.7	Offererstatningslovens § 13 – 2 års-fristen.....	36
7.8	Offererstatningslovens § 14, stk. 1 – sagens oplysning for nævnet	41
7.9	Offererstatningslovens § 15, stk. 2	42
7.10	Offererstatningslovens § 17	42
7.11	Offererstatningslovens § 18.....	42
7.12	Erstatningsansvarslovens § 1	42
7.12.1	Helbredelsesudgifter	42
7.12.2	”Andet tab”	43
7.13	Erstatningsansvarslovens § 2	44
7.13.1	Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste	44
7.14	Erstatningsansvarslovens § 3	44
7.14.1	Godtgørelse for svie og smerte	44
7.15	Erstatningsansvarslovens § 4	45
7.16	Erstatningsansvarslovens § 5	47

7.16.1	Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	47
7.17	Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetaberstatning ...	48
7.17.1	Fastsættelse af årsløn	48
7.18	Erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – erstatning for begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsørger	49
7.19	Erstatningsansvarslovens § 14 a – overgangsbeløb	50
7.20	Erstatningsansvarslovens § 16 – renter	51
7.21	Erstatningsansvarslovens § 18.....	52
7.22	Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsesgodtgørelse	53
7.22.1	Frihedsberøvelse	53
7.22.2	Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.	53
7.22.3	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsesgodtgørelse	57
7.23	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte.....	58
7.24	“Forældelse”/prækclusion.....	59
7.24.1	Særligt om prækclusion i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker.....	59
Bilag 1	– Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2014-2012.....	60
Bilag 2	– Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2014-2012 fordelt på erstatningsposter..	61
Bilag 3	– Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2014.....	63
Bilag 4	– Oplysninger om afslagsgrunde i 2014	65

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Denne beretning foreligger hermed for året 2014. Beretningen redegør for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven og til, hvordan den administreres.

På www.erstatningsnaevnet.dk er denne årsberetning, ligesom årsberetningerne for 1999-2013, tilgængelig. På hjemmesiden findes i øvrigt en del andet materiale om nævnet.

København, den 23-06-2015

M. Lerche
Nævnensformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, nu lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18-11-2014.

I 2014 har Erstatningsnævnet haft følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand),
- ❖ Landsdommer Sanne Kolmos (næstformand),
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra social- og integrationsministeren),
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Lisbet Jensen (efter indstilling fra social- og integrationsministeren),
- ❖ Advokat Claus Hanghøj (efter indstilling fra Advokatrådet) og
- ❖ Advokat Peter Trudsø (efter indstilling fra Advokatrådet).

Landsdommer Kåre Mønsted er stedfortræder for landsdommer Michael Lerche, og landsdommer Anne Thalbitzer er stedfortræder for landsdommer Sanne Kolmos. Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder er stedfortræder for ankechef Merete Pantmann, og chefkonsulent i Ankestyrelsen Mikael Kielberg er stedfortræder for ankechef Lisbet Jensen. Endelig er advokat Mads Krarup stedfortræder for advokat Claus Hanghøj, og advokat Karen-Margrethe Schebye er stedfortræder for advokat Peter Trudsø.

Nævnet har i 2014 afholdt 10 møder, hvorunder der er behandlet omkring 125 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget ca. 720 sager i cirkulation, jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Sagsbehandlingen i nævnet varetages af et sekretariat. Sekretariatet har siden den 15-10-2004 udgjort en enhed under Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet.

Sekretariatet sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes sagen af sekretariatschefen, af dennes souschef eller af i øvrigt særligt udpegede medarbejdere og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper dog afgøres af formandskabet alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatschefen alene uden forelæggelse for formandskabet eller nævnet. Endelig har de mere erfarne sagsbehandlere en vis adgang til selv at afgøre en række nøje afgrænsede sager.

Sekretariatet har siden juli 2007 og til og med juni 2014 været ledet af cand. jur. Ditte Marie Nørgård. Pr. 01-07-2014 overtog cand. jur. Lise Bitsch ledelsen af sekretariatet. I 2014 har cand. jur. Inge Fabricius været souschef. Herudover har sekretariatet bestået af 11 juridiske fuldmægtige samt et antal juridiske studerende. Desuden har 1 fuldmægtig fra Justitsministeriets departement gjort delt tjeneste i nævnet ca. 1 dag om ugen.

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2014 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar, Aarhus Universitetshospital, og overtandlæge Birgitte Sindrup fra Slagelse Kommune Tandpleje har været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulenter. Herudover har nævnet indgået aftaler med to speciallæger i henholdsvis neurologi (overlæge Claus Madsen, Odense Universitetshospital) og ortopædkirurgi (overlæge Jens-Erik Varmarken, Næstved Sygehus) om konsulentbistand i konkrete sager, hvor nævnet har behov for en lægelig vurdering af f.eks. årsagssammenhængen mellem ansøgers tilskadekomst ved en straffelovsovertrædelse og ansøgers helbredstilstand.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2014

Erstatningsnævnet har i 2014 modtaget i alt 2.913 nye sager (nye ansøgninger) mod 2.711 nye sager i 2013.

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af nye sager i årene 2010-2014:

	2010	2011	2012	2013	2014
Modtagne ansøgninger	3.117	3.169	3.076	2.711	2.913

I 2014 traf Erstatningsnævnet 4.673 afgørelser mod 5.318 afgørelser i 2013.

Opgørelsen over antallet af afgørelser er baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav der kan være fremsat på forskellige tidspunkter (i forskellige indkomne breve/telefonhenvendelser). En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring).

Nævnet har i 2014 tilkendt erstatning med i alt ca. 141,9 mio. kr. ekskl. renter. Hertil kommer gebyrer til Arbejdsskadestyrelsen, honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt ca. 4,1 mio. kr. Tilsammen ca. 146 mio. kr.

Som bilag 2 til årsberetningen er vedhæftet et skema, der viser fordelingen af de tilkendte erstatninger mv. fra staten i 2014 fordelt på de enkelte erstatningsposter.

I 2013 tilkendte nævnet ca. 205,8 mio. kr. i erstatning og godtgørelse. Hertil kom administrative udgifter, i alt ca. 3,9 mio. kr. og dermed en samlet udbetaling på ca. 209,7 mio. kr.

I 2012 tilkendte nævnet ca. 169,1 mio. kr. i erstatning og godtgørelse.

Som det ses, er der betydelige udsving i udbetalingerne i erstatning og godtgørelse over årene. Erstatningsnævnet har overvejet, om nævnet kan fremkomme med en nærmere forklaring herpå, men har ikke fundet dette muligt. Visse erstatningsposter, f.eks. erhvervsevnetaberstatning, kan imidlertid i sig selv være ganske høje, og forskelle i antallet af afgørelser vedrørende sådanne krav kan således selvfølgelig påvirke de samlede udbetalte beløb i de enkelte år. Antallet af afgørelser de enkelte år kan muligvis endvidere have en vis betydning. I 2012 traf nævnet imidlertid 5.955 afgørelser, dvs. flere end i 2013, men udbetalte mindre i erstatning og godtgørelse end i 2013, hvorfor antallet af afgørelser således ikke i sig selv kan forklare udsvingene. Efter nævnets opfattelse må udsvingene i høj grad bero på tilfældigheder baseret på, hvilke krav nævnet konkret har under behandling de enkelte år.

Erstatningsbeløbene udbetales ikke direkte fra Erstatningsnævnet, men udbetales efter nævnets anvisning af politiet det sted, hvor straffelovsovertrædelsen blev anmeldt. Det er endvidere politiet, der efterfølgende, i det omfang det er muligt, inddriver de udbetalte erstatninger hos gerningsmanden.

Erstatningsnævnet modtog indtil 2011 fra Rigspolitiet årlige indberetninger om størrelsen af det beløb, det i medfør af offererstatningslovens § 17 lykkedes politiet at inddrive fra skadevolderne. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger; se f.eks. årsberetningen for 2010, hvoraf det på side 7 fremgår, at det i 2010 lykkedes politiet at inddrive 2.890.173 kr. fra skadevolderne.

Til brug for nævnets årsberetning for 2011 oplyste Rigspolitiet imidlertid, at de årlige indberetninger ikke er retvisende for, hvilket beløb det lykkes at inddrive fra skadevolderne. Baggrunden er, at Rigspolitiet siden 2006 har oversendt alle de krav til SKAT, hvor det fulde beløb ikke er indbetalt inden 6 måneder. Ifølge SKAT er det ikke muligt at opgøre, hvilket beløb SKAT efterfølgende inddriver i disse sager, da alle politiets krav behandles samlet.

Erstatningsnævnet noterede sig Rigspolitiets oplysninger. Fra 2006 og frem kan det således ikke oplyses, i hvor høj grad det lykkes at inddrive de tilkendte erstatninger fra skadevolderne. Der henvises til nævnets årsberetning for 2011, pkt. 4.

5 OPFYLDELSE AF NÆVNETS OG SEKRETARIATETS MÅL FOR 2014

Målet for 2014 var, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid maksimalt måtte være 70 kalenderdage, samt at 80 pct. af sagerne skulle være afgjort på maksimalt 95 kalenderdage i Erstatningsnævnets sekretariat. Derudover var det målet, at sagsbeholdningen (det vil sige alle de sager, som endnu ikke er afgjort) maksimalt måtte udgøre 800 sager ved udgangen af 2014. Endelig var det målet, at nævnet ved behandlingen af nye ansøgninger i ca. 50 % af tilfældene skulle træffe første afgørelse inden for 60 dage.

Nævnet og sekretariatet har kun delvist opfyldt disse mål i 2014, idet den gennemsnitlige sagsbehandlingstid udgjorde 92 dage, 80 pct. af sagerne blev afgjort på op til 128 dage, sagsbeholdningen udgjorde ved udgangen af 2014 i alt 1.398 sager, og 50 % af førstegangsafgørelserne blev truffet inden for 36 dage.

Det bemærkes, at i de tilfælde, hvor en afgørelse vedrører krav, der er fremsat på forskellige tidspunkter (i forskellige indkomne breve/telefonhenvendelser), vil sagsbehandlingstiden være opgjort som tiden fra det først fremsatte krav indeholdt i afgørelsen og frem til afgørelsen.

Det bemærkes endvidere, at ovennævnte krav til sagsbehandlingstid er fastsat under den forudsætning, at den tid, der medgår til Arbejdsskadestyrelsens behandling af spørgsmål om méngrad og erhvervsevnetab, skal fradrages ved beregning af sagsbehandlingstiden i Erstatningsnævnet. Den funktionalitet i Civilstyrelsens elektroniske sagshåndteringssystem, som er udviklet til beregning af Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingstid (ASK TID), har imidlertid været så vanskelig at håndtere, at Civilstyrelsen ikke har været tilstrækkelig sikker på datakvaliteten. De opgjorte sagsbehandlingstider indeholder derfor – ligesom i de tidligere år – også den tid, som medgår til Arbejdsskadestyrelsens behandling af nævnets sager.

En manuel gennemgang for 2014 har imidlertid vist, at 20 dage ud af Erstatningsnævnets samlede gennemsnitlige sagsbehandlingsbehandlingstid på 92 dage medgik til Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling, og tilsvarende for så vidt angår 12 dage ud af de op til 128 dage, som 80 pct. af nævnets sager blev afgjort på.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning¹, for visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet skadet, samt mindre kontant-

¹ I medfør af lov nr. 112 af 03-02-2012 omfatter offererstatningsloven nu også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Lovændringen trådte i kraft den 01-03-2012.

Hvor der i det følgende henvises til offererstatningslovens betingelse om, at der skal være tale om en overtrædelse af straffeloven eller af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, vil der for overskuelighedens skyld alene blive henvist til straffeloven, medmindre det konkret er relevant at sondre mellem straffeloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det ændrer selvsagt ikke på, at overtrædelse af begge love i samme omfang kan berettige til erstatning og godtgørelse.

beløb, som mistes i forbindelse med personskade opstået ved en straffelovsovertrædelse. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelsen er begået af en person, der er omfattet af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadesikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger direkte af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredelsesudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld, der berettiger til det. Se pkt. 7.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 INDLEDNING

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet er af mere almen eller principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusinde sager, som nævnet har truffet afgørelse i i 2014.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 1999-2013 – findes på nævnets hjemmeside, samt til "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005, af Gerd Sinding og Michael Lerche.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS OMRÅDE

7.2.1 Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en overtrædelse af straffeloven, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og

tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning, samt eventuelle nye oplysninger, som kommer frem under nævnsbehandlingen.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der kan antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

Hvis det ved dom er fastslået, at tilskadekomsten er sket ved en straffelovsovertrædelse, lægger nævnet selvsagt dette til grund.

I **n.j.nr. 14-520-05113** tillagde nævnet det således (blandt andet) vægt ved sin afgørelse, at politiet forinden havde opgivet sigtelse mod den udpegede gerningsmand:

Der var opstået tumult mellem 4 personer, heriblandt ansøger. I forbindelse med tumulten trådte ansøger forkert på sin højre fod og pådrog sig et brud på ankelknoglen. Ansøger forklarede efterfølgende over for politiet, at han var blevet slået i hovedet af en person i en brun læderjakke, og at det var årsagen til, at han trådte forkert. Et vidne havde forklaret, at A var personen med den brune læderjakke. Da politiet senere på aftenen pågreb A, hang der en brun læderjakke på hans stol. A forklarede over for politiet, at han – efter at ansøger havde taget fat i A's trøje – havde haft fat i kraven på ansøgers trøje og herefter skubbet ansøger væk, men A nægtede at have slået ansøger. Politiet opgav herefter sigtelsen mod A, da det ikke forventedes, at en domstol ville finde ham skyldig i at have slået ansøger i ansigtet med knytnæveslag.

Nævnet afslog ansøgningen efter offererstatningslovens § 1, da det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at skaden var sket ved en overtrædelse af straffeloven. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger havde foretaget en sikker udpegning af skadevolder ved at have udpeget ham som "personen i den brune læderjakke". Nævnet henviste til, at denne forklaring sammenholdt med vidnets forklaring om, hvem "personen i den brune læderjakke" var, indebar en entydig identifikation. Da ansøger og A havde afgivet modstridende forklaringer, da politiet havde opgivet sigtelsen imod A, og da der henset til den sikre udpegning af A ikke kunne antages at være tale om en ukendt skadevolder, fandt nævnet ikke, at det med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at skaden var sket ved en straffelovsovertrædelse, og nævnet meddelte herefter ansøger afslag på erstatning.

Som anført indeholdt nævnets behandling af sagen en selvstændig stillingtagen til, hvorvidt skaden kunne antages at være en følge af vold begået af en ukendt skadevolder, jf. offererstatningslovens § 6, stk. 1, nr. 1.

I **n.j.nr. 14-520-04062** foretog nævnet en lignende vurdering. I den sag havde landsretten afsagt frifindende dom i relation til to udpegede skadevoldere. Nævnet overvejede imidlertid i forbindelse med behandlingen af sagen, om andre end de to

frifundne personer kunne have påført ansøger en personskade forvoldt ved en straffelovsovertrædelse:

To personer var i byretten blevet dømt for at have øvet vold mod ansøger i et sådant omfang, at ansøger herved havde pådraget sig en hjerneskade. Sagen blev anket til landsretten, som med en 3-3-afgørelse frifandt de to tiltalte. En samlet landsret lagde til grund, at der havde udspillet sig en episode mellem på den ene side de to tiltalte, en kæreste til en af de tiltalte og måske yderligere en uidentificeret person, og på den anden side ansøger. I begrundelsen for frifindelsen anførte landsretten, at der på grund af modstridende vidneforklaringer og omstændighederne i øvrigt, herunder særligt ansøgers og sundhedsfaglige personers forklaringer om ansøgers skader på tidspunktet for hændelsen, forelå rimelig begrundet tvivl om, at de tiltalte var skyldige i at have øvet vold mod ansøger. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på landsrettens begrundelse. Nævnet fandt under henvisning hertil heller ikke, at det kunne lægges til grund, at andre end de ved retten tiltalte havde udsat ansøger for en straffelovsovertrædelse i forbindelse med den pågældende episode. Nævnet afslog på den baggrund under henvisning til offererstatningslovens § 1 at udbetale erstatning.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet undtagelsesvis mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner mv. eller at gennemføre undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette fremgår blandt andet af pkt. 7 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 til politiet og anklagemyndigheden om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet.

Nævnet har endvidere i flere tilfælde fra politiet indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Nævnet har ligeledes i enkelte tilfælde forelagt sager for Retslægerådet med henblik på, at rådet kunne udtale sig om, hvorvidt ansøgers skader ud fra en lægelig vurdering mest sandsynligt kunne antages at være opstået ved et voldeligt overfald eller ved en ulykke, som ikke indebærer en straffelovsovertrædelse. Det drejer sig typisk om personer med hukommelsestab for tiden omkring skadens indtræden.

Som omtalt i pkt. 6 omfatter offererstatningsloven pr. 01-03-2012 i medfør af lovens § 1 også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Der henvises herom til årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.1.

Det følger af § 10 i Erstatningsnævnets forretningsorden², at nævnet ikke træffer afgørelse, førend straffesagen mod skadevolderen er afgjort ved endelig dom, eller

² Bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013.

efterforskningen er indstillet. I medfør af bestemmelsens stk. 2 kan nævnet dog, uanset at betingelserne i stk. 1 ikke er opfyldt, træffe afgørelse, hvis forholdene taler for det.

I **n.j.nr. 14-520-03889** modtog nævnet en ansøgning om erstatning, inden betingelserne i forretningsordenens § 10, stk. 1, var opfyldt:

Ansøger var udsat for et drabsforsøg, idet han af to skadevoldere blev stukket adskillige gange med knive, hvorved han pådrog sig skader på lever, nyre og mavesæk.

Da nævnet modtog ansøgningen om erstatning, var straffesagen anket til landsretten af skadevolderne med påstand om frifindelse. Der forelå således endnu ikke endelig dom i straffesagen.

Nævnet fandt i sagen grundlag for at dispensere fra forretningsordnens § 10, stk. 1, i medfør af bestemmelsens stk. 2. Nævnet lagde ved afgørelsen herom vægt på, at der – henset til ansøgers skader – ikke var tvivl om, at han havde været udsat for en overtrædelse af straffeloven, at ansøger havde været udsat for et voldsomt overfald, og at ansøger var økonomisk presset, idet han som følge af overfaldet havde været nødt til at flytte, da han var sikkerhedstruet på grund af sin vidneforklaring i retten.

Byretsdommen i straffesagen blev efterfølgende stadfæstet af landsretten.

7.2.2 Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi f.eks. en patient eller en elev opfører sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sådan sag, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der som forudsat i offererstatningslovens § 1 har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnet naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I praksis foretages der imidlertid ofte ikke politianmeldelse i sådanne sager, ligesom ansøgningen om erstatning ofte først indsendes til Erstatningsnævnet lang tid efter, at hændelsen har fundet sted.

Erstatningsnævnet vil i så fald ved modtagelsen af en ansøgning om erstatning indledningsvis (i relevant omfang) indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den pågældende hændelse, og om hvorfor hændelsen ikke er politianmeldt.

Nævnet vil herefter først og fremmest tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) anmeldelse til politiet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, og dernæst – hvis der er grundlag for at dispensere – tage stilling til, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven i medfør af lovens § 1, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

7.2.2.1. Vedrørende kravet om politianmeldelse kan Erstatningsnævnet oplyse, at nævnet tidligere har haft en forholdsvis lempelig praksis i relation til dispensation fra anmeldelseskravet i sager, hvor plejepersonale mv. kommer til skade i arbejdstiden. For en nærmere beskrivelse af denne praksis kan nævnet blandt andet henvise til nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.2.2, hvor et uddrag af nævnets bidrag til brug for justitsministerens besvarelse af 15-02-2013 af spørgsmål nr. 507 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del, 2012-13) er gengivet.

Nævnet har imidlertid i 2014 revideret sin praksis, således at nævnets praksis nu er i bedre overensstemmelse med både ordlyden af offererstatningslovens § 10, stk. 1, om (rettidig) politianmeldelse og med en henstilling fra Folketingets Retsudvalg³ i en betænkning afgivet i forbindelse med ændringen af offererstatningsloven i 1985⁴. Det hedder i henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Praksisændringen indebærer, at nævnet i dag dispenserer fra anmeldelseskravet, hvis forholdene konkret taler for det – enten i lyset af konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, eller i lyset af den praksis, som også gælder i nævnets øvrige sager, jf. f.eks. årsberetningens pkt. 7.5.1. Det kunne eksempelvis være, hvis offeret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok, besvimelse eller koma, eller det grundet hospitalsindlæggelse ikke har været muligt, herunder telefonisk, at anmelde forholdet rettidigt til politiet.

Det er dermed ikke (længere) i sig selv tilstrækkeligt til at dispensere, at ansøgeren er en sygeplejerske, pædagog, skolelærer eller anden ansat med særlig omsorgsfunktion mv., der er kommet til skade i arbejdstiden, ved at f.eks. en patient eller en elev har opført sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt.

Hvis en ansat inden for pleje-, behandlings- eller undervisningssektoren mener sig udsat for en straffelovsovertrædelse begået af f.eks. en patient eller en elev, har den ansatte adgang – og anledning – til selv at indgive politianmeldelse. Har den skadelidte ansøger ikke ønsket at indgive politianmeldelse, direkte modsat sig politianmeldelse eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10. Tilsvarende gælder, hvis der ikke foreligger pædagogiske eller behandlingsmæssige grunde til at undlade politianmeldelse.

³ Folketingstidende 1984-85, tillæg B, sp. 1355.

⁴ Med ændringen af offererstatningsloven (lov nr. 233 af 6. juni 1985) indførtes der et retskrav på erstatning efter loven.

Det er ikke en selvstændig dispensationsgrund, at den manglende eller sene anmeldelse skyldes, at ansøgeren eller institutionen ikke fandt det sandsynligt, at en anmeldelse ville føre til en strafferetlig sanktion, hvad enten denne vurdering skyldes, at skadevolder allerede er undergivet en strafferetlig foranstaltning, eller at skadevolder ikke ville kunne straffes som følge af alder, mental udvikling el.lign. Det er heller ikke tilstrækkeligt, at der ikke er kutyme for politianmeldelse på institutionen.

7.2.2.2. Hvis nævnet finder grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) politianmeldelse, skal nævnet herefter vurdere, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

Det kan imidlertid være en vanskelig vurdering at foretage i disse sager. Det skyldes, at manglende politianmeldelse af et hændelsesforløb selvsagt også betyder, at der ikke foretages politimæssig efterforskning, herunder afhøring af relevante personer/vidner. Da nævnet ofte først modtager en ansøgning om erstatning et godt stykke tid efter, at hændelsen har fundet sted, kan det endvidere være vanskeligt at få en brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb. Der kan således være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til sagen, ligesom manglende optegnelser af hændelsen hos arbejdsgiveren fra ansøgeren eller andre kan gøre det vanskeligt for institutionen at komme det nærmere. Grundet manglende politianmeldelse vil der endvidere ofte ikke foreligge en forklaring om episoden fra den udpegede skadevolder, herunder om hvordan den pågældende stiller sig i forhold til at skulle have begået en straffelovsovertrædelse. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om hændelsen som afgørelsesgrundlag.

Dette kan være medvirkende til, at Erstatningsnævnet ikke med tilstrækkelig sikkerhed vil kunne anse skadevolders adfærd for en straffelovsovertrædelse, hvorefter skadelidtes tilskadekomst ikke kan anses for omfattet af offererstatningsloven. Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet således normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra f.eks. patientens/elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. Det indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis *kvalificeret art*, at handlingen skal være *retsstridig*, og at der skal foreligge fornødent *forsæt* (handlingen skal populært sagt være *"villet"*). Skader opstået inden for pleje-, behandlings- og undervisningssektoren, hvor der alene er tale om f.eks. småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med en fastholdelsessituation, vil normalt ikke udgøre en strafbar handling, som kan medføre dækning efter offererstatningsloven.

Nævnet tager i hvert enkelt tilfælde stilling til den konkrete situation, herunder om skadevolder befandt sig i en sådan psykisk eller fysisk tilstand, at hændelsen ikke kan vurderes at gå ud over, hvad den ansatte i kraft af sit virke som f.eks. plejer eller

pædagog kan forvente i situationen. Det kan i den forbindelse også tillægges betydning, hvis en hændelse af institutionen anses som så dagligdags, at den ikke politianmeldes, og den i et vist omfang skyldes arbejdets tilrettelæggelse, eller hvis hændelsen skyldes ansøgers manglende efterlevelse af retningslinjerne for håndteringen af den pågældende f.eks. patient eller elev. Det kan også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan f.eks. være tilfældet i arbejdet med skolebørn, på plejehjem eller andre institutioner, herunder med særligt plejekrævende borgere.

Fra nævnets praksis i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden kan henvises til **n.j.nr. 11-520-19932 (nu 14-520-05905)**, som ligeledes blev omtalt i årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.1. Følgende fremgik af årsberetningen fra 2013:

"... Ansøger arbejdede som pædagog på et børnehjem og overraskede i den forbindelse en 11-årig dreng i at tage noget slik fra køkkenet. Ansøger besluttede sig herefter for at fjerne drengens computer som straf, hvilket drengen gjorde en del fysisk modstand imod. Drengen var efterfølgende vred og skubbede til ansøger, da hun ikke ville lade ham forlade sit værelse. Ansøger slog i den forbindelse sin ryg imod døren til drengens værelse og kom derved til skade.

Sagen blev anerkendt som en arbejdsskade af Arbejdsskadestyrelsen, der tilkendte ansøger godtgørelse for 8 % varigt mén og erstatning for 15 % erhvervsevnetab. Arbejdsskadestyrelsen fandt i den forbindelse, at ansøger var påført visse smerter i ryggen, men at der ikke var årsagssammenhæng mellem tilskadekomsten og størstedelen af de oplevede gener.

Ansøger søgte om maksimal godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet afslog ansøgningen, idet det ikke kunne lægges til grund, at der var tale om en straffelovsovertrædelse i forbindelse med den modstand, skadevolder havde udvist ved ansøgers konflikthåndtering. Videre fandtes det ikke godtgjort, at skadevolder havde haft forsæt til et bevidst angreb mod ansøger.

Ansøgers advokat påklagede nævnets afgørelse, og nævnet stadfæstede efter en fornyet gennemgang af sagen afgørelsen. Afgørelsen blev endvidere indbragt for Ombudsmanden, der ikke fandt grundlag for at undersøge sagen yderligere, idet der ikke var udsigt til, at nævnets afgørelser kunne kritiseres."

Ansøger lagde efterfølgende sag an mod nævnet:

Efter forklaringerne afgivet i retten om episoden, der resulterede i ansøgers tilskadekomst, herunder om episodens varighed, om den pågældende dreng og om drengens handlinger, besluttede retten at hjemvise sagen til nævnet med henblik på genoptagelse af spørgsmålet om, hvorvidt ansøgers tilskadekomst var omfattet af offererstatningsloven.

Nævnet genoptog herefter sagen. Efter en fornyet gennemgang fandt nævnet imidlertid fortsat ikke, at ansøgers tilskadekomst var omfattet af offererstatningsloven. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at forholdet ikke var blevet politianmeldt rettidigt, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1, hvilket havde medført, at det ikke ved politimæssig undersøgelse var blevet tilstrækkeligt godtgjort, at ansøgers tilskadekomst skyldtes en overtrædelse af straffeloven. Nævnet lagde i den forbindelse også vægt på, at den manglende/sene anmeldelse (mere end 2 år efter episoden) ifølge oplysningerne i sagen ikke skyldtes pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn. Nævnet lagde videre vægt på, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at drengen, da han skubbede til ansøger, hvorved hun beskadigede sin ryg, havde forsæt til andet end at få ansøger væk fra døren, så han kunne komme ud af sit værelse og væk fra situationen. På baggrund heraf, og henset til det miljø, som hændelsen foregik i, var det nævnets opfattelse, at der ikke var tale om en så kvalificeret og retsstridig handling fra drengens side, at der var tale om en straffelovsovertrædelse.

Fra nævnets praksis i 2014 kan endvidere nævnes følgende sager:

N.j.nr. 13-520-03210 Ansøger blev på sit arbejde som pædagog på et bosted for unge med psykiske diagnoser og udadreagerende adfærd slået af en beboer (herefter A) med et klart autistisk handicap uden aktivt talesprog. A havde en tilknytning til genstande, herunder laminerede billeder og spejle. Ansøger havde oplyst, at A var blevet sur, fordi et spejl var væk. Ansøger fortalte A, at spejlet var smidt ud og ikke kom tilbage. A prøvede at tackle det på en god måde, men ansøger kunne se, at A blev mere og mere indestængt. I et uopmærksomt øjeblik fik ansøger en "flad" af A, som ramte ansøger i nakken/på siden af hovedet. Ansøger og A sad ved et bord. Ansøger reagerede ved at svinge sin venstre arm lige så hurtigt tilbage, hvilket resulterede i, at hun ramte A's arme, som var klar til slag igen. Arbejdsgiver havde oplyst, at A ved krav om at skulle lægge en genstand kunne reagere fysisk ved at kaste med genstanden eller slå ud efter personen, men at dette ikke var forsætligt for at skade andre, men i forvirring over at skulle aflevere genstanden.

Nævnet fandt, at det ud fra ansøgers forklaring om det passerede samt arbejdsgivers udtalelse ikke var tilstrækkeligt godtgjort, at A havde forsæt til at skade ansøger, men formentlig slog ansøger på grund af forvirring over at være blevet frataget spejlet. Nævnet lagde vægt på, at der – da sagen ikke var politianmeldt – ikke forelå andre oplysninger om episoden end ansøgers egen forklaring, ligesom hverken A eller A's værger senere var blevet konfronteret med, at ansøger betegnede A's handlinger som en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt således, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøger var blevet udsat for en overtrædelse af straffeloven, da der ikke havde været tale om en bevidst skadegørende handling fra A's side.

N.j.nr. 13-520-02734 Ansøger blev på sit arbejde som pædagog på en institution for udviklingshæmmede voksne slået af en beboer (herefter A), der var udviklingshæmmede med en aldersudvikling på forskellige områder svarende til en 3-5-årig i reaktionsmønster. A skulle i svømmehallen men ville ikke. Ansøger fastholdt A i, at denne skulle i svømmehallen, da A havde brug for faste rammer og fastholdelse af aftaler. A løb udenom ansøger og begyndte at slå ud efter ansøger. A ramte ansøger på venstre arm med et knytnæveslag. Ansøger måtte tage fat i A, hvorved hun fik en belastningsskade på højre tommelfinger. Der var ingen fysisk skade som følge af slaget på armen, og der var ingen vedvarende skade af fingeren. Ansøger fik derimod en psykisk efterreaktion og depression, herunder som følge af at hendes kollegaer ikke kom hende til undsætning. Ansøger beskrev således selv sin vrede og skuffelse herover, ligesom hun oplyste, at hun var brudt helt sammen, havde grædt og skældt voldsomt ud, som følge af det svigt hun havde oplevet fra kollegaernes side. Hændelsen var ikke anmeldt til politiet som en straffelovsovertrædelse.

Arbejdsgiver oplyste, at den intervention, som ansøger foretog, var klart sammenlignelig med andre situationer på institutionen og i overensstemmelse med pædagogisk praksis, som er, at personalet er fastholdende i aftaler, og at der er forståelse for, at det er forbundet med reaktioner, når de pågældende brugere, der har "fagligt vurderet" behov, må modtage hjælp til grænsesætning. Arbejdsgiver oplyste videre, at to af ansøgers kollegaer havde hørt, at ansøger og A talte sammen, men havde ikke oplevet, at der var nogle usædvanlige problemer. Arbejdsgiver havde om den manglende politianmeldelse oplyst, at der ikke var nogen nedskrevet praksis for at politianmelde en beboer, hvorfor det altid beroede på en konkret vurdering af den pågældende situation.

Nævnet fandt, at den manglende politianmeldelse havde medført, at der ikke forelå forklaringer fra vidner eller andre, der skulle have overværet eller overhørt episoden. A eller dennes værger var efter det oplyste heller ikke senere hen blevet konfronteret med, at ansøger betegnede A's handlinger ved episoden som en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var oplyst om konkrete individuelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende A eller episoden, som skulle tale imod en politianmeldelse.

Nævnet fandt endvidere, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed var godtgjort, at A ved episoden havde overtrådt straffeloven, idet det måtte anses for tvivlsomt, om A var fuldt ud klar over konsekvenserne af den handling, som han foretog, ligesom nævnet fandt, at den objektive betingelse i form af retsstridighed ikke var opfyldt. Nævnet meddelte derefter afslag på erstatning, da der ikke med tilstrækkelig sikkerhed var tale om en straffelovsovertrædelse.

N.j.nr. 13-520-02935 Ansøger blev på sit arbejde som pædagogmedhjælper på en undervisningsinstitution for mennesker med forskellige

handicaps og funktionsnedsættelser sparket i brystet af en kursist (herafter A), som var kendt for at være udadreagerende og aggressiv, og som tidligere havde været fastholdt. Forud for hændelsen forsøgte personalet at fastholde A og få ham til at sidde ved et bord. Ansøger kom til og forsøgte at få A's ben ned på gulvet. I den forbindelse blev ansøger sparket i brystet, hvorved han faldt hen over et bord og ned på gulvet. Hændelsen var ikke anmeldt til politiet som en straffelovsovertrædelse.

Arbejdsgiver havde om den manglende politianmeldelse oplyst, at det blev drøftet med ansøger, om hændelsen skulle politianmeldes. Det var hverken ansøgers eller arbejdsgivers opfattelse, at et eventuelt erstatningskrav ville kunne ugyldiggøres, såfremt hændelsen ikke blev anmeldt til politiet. Dette forhold havde således ikke betydning for beslutningen om eventuel politianmeldelse.

Nævnet meddelte afslag, da hændelsen ikke var anmeldt til politiet. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var oplyst pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn, som talte imod en politianmeldelse, hvorfor der ikke kunne ses bort fra den manglende politianmeldelse.

Nævnet meddelte endvidere afslag, da der – henset til det miljø, som hændelsen foregik i, samt til at der var tale om en fastholdelsessituation – efter nævnets opfattelse ikke var tale om en så kvalificeret og retsstridig handling fra A's side, at der havde været tale om en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde endvidere vægt på, at den manglende politianmeldelse havde medført, at A efter det oplyste ikke var blevet konfronteret med, at ansøger betegnede A's handling ved episoden som en straffelovsovertrædelse.

7.2.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises for nærmere herom blandt andet til årsberetningen for 2003, pkt. 7.1.3, årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.3, og årsberetningen for 2008, pkt. 7.2.4. Nævnet kan endvidere henvise til følgende sag:

N.j.nr. 14-520-04938 Ansøger, der var filialchef i en bank, blev under sit arbejde udsat for et røveri efter lukketid. Røverne var kommet ind i banken ved at smadre en rude. De var maskerede og den ene var bevæbnet med et koben, muligvis også en pistol. Røverne havde råbt, at de ansatte skulle lægge sig ned på gulvet, herefter forlod de banken med omkring 900.000 kr. i kontanter. Røveriet varede i 1-2 minutter, og ansøger befandt sig under hele røveriet på gulvet bag en afskærmning.

Nævnet fandt, at ansøger havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at han var direkte skadelidt. Nævnet lagde vægt på, at ansøger

havde været så tæt på røverne, at han kunne se, at de var bevæbnede, og kunne høre deres forpustede vejrtrækning. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøger i medfør af sin stilling som filialchef havde følt, at han var ansvarlig over for sine medarbejdere, hvorfor han, da en kollega havde rejst sig op for at gå hen til røverne, havde forsøgt at stoppe kollegaen, ligesom ansøger, straks da røverne havde forladt banken, ringede 112 og bad personalet om at udfylde signalementsblanketter.

Et særligt spørgsmål i relation til direkte eller indirekte skadelidte er spørgsmålet om forældres adgang til erstatning og godtgørelse som følge af eventuelle psykiske følger, som de pådrager sig i forbindelse med drab på deres børn. Nævnet kan vedrørende dette emne henvise til følgende:

I **n.j.nr. 06-520-04879** modtog Erstatningsnævnet en ansøgning om erstatning fra en moder, hvis to små døtre var blevet dræbt ved, at drabsmanden (døtrenes far og ansøgers tidligere ægtefælle) skar halspulsårene over på dem. Nævnet tilkendte som bestemt ved straffedommen mod drabsmanden ansøger efterladtegodtgørelse på 200.000 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 26 a. Nævnet afslog imidlertid at tilkende ansøger erstatning for hendes psykiske skade, idet ansøger ikke havde befundet sig i nærheden af gerningsstedet og ikke selv havde været i fare for at lide overlast i forbindelse med drabene.

Denne afgørelse er ændret med Højesterets dom af 14-05-2014 (Ugeskrift for Retsvæsen 2014, side 2376). Højesteret begrundede sin afgørelse således:

”As [moderens] tidligere ægtefælle og døtrenes far er dømt for forsætligt drab begået ved overskæring af halspulsåren på deres to døtre på henholdsvis 2 og 7 år. Drabene blev begået efter, at ægtefællerne havde ophævet samlivet. A er blevet påført en egentlig psykisk lidelse, som rækker ud over sorg og savn, og drabene på hendes døtre må anses for at være årsag til denne lidelse.

På denne baggrund finder Højesteret, at den psykiske lidelse, som A blev påført ved det forsætlige drab på hendes to mindreårige døtre, er omfattet af erstatningspligten.

”Dette gælder også, selv om hun ikke selv overværede drabene eller umiddelbart efter kom til stede, men efterfølgende blev underrettet om drabene.”

Erstatningsnævnet fandt som følge af Højesterets dom anledning til at bemærke følgende på nævnets hjemmeside (www.erstatningsnaevnet.dk):

”Retsgrundlaget vedrørende erstatning og godtgørelse til indirekte skadelidte er nøje gennemgået i byrettens og landsrettens domme. Det fremgår heraf blandt andet, at domstolene i Danmark hidtil har fulgt en restriktiv linje med hensyn til at tilkende erstatning for skader i forbindelse med, at en anden person bliver dræbt eller kvæstet, bortset fra de

erstatningsposter som særligt er reguleret i erstatningsansvarsloven. Erstatningsansvarsloven giver mulighed for ved dødsfald at tilkende efterladte blandt andet forsørgertabserstatning til børn, samlever og ægtefælle (§§ 12 – 13), overgangsbeløb til efterlevende ægtefælle eller samlever (§ 14 a) og godtgørelse til efterladte (§ 26 a).

Den ledende dom på området er efter Erstatningsnævnets opfattelse fortsat **Højesterets dom af 23. marts 2007**, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2007, side 1562. I dommen fra 2007 fandt Højesteret, at moderen til et barn, der var død efter fejlbehandling, ikke var berettiget til erstatning for egen tabt arbejdsindtægt som følge af barnets sygdom og død. Vedrørende barnets sygdomsperiode fandt Højesteret, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet om, at det ikke kan pålægges den erstatningsansvarlige at erstatte tab, der påføres andre end den direkte skadelidte. For så vidt angår perioden efter barnets død udtalte Højesteret, at en imødekommelse af kravet om erstatning beroede på, om [moderen] kunne siges at have lidt personskaade i form af en psykisk lidelse, og om der var grundlag for at pålægge den erstatningsansvarlige at betale erstatning herfor. Med en henvisning til hidtidig erstatningspraksis fandt Højesteret, at denne betingelse ikke kunne anses for opfyldt, og Højesteret tiltrådte derfor, at moderen heller ikke havde krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for tiden efter barnets død.

Efter Erstatningsnævnets opfattelse har Højesteret ikke ved dommen fra maj 2014 ændret afgørende ved den hidtidige retspraksis, hvorefter der som udgangspunkt ikke kan pålægges den erstatningsansvarlige at erstatte tab, der påføres andre end den direkte skadelidte. Dette udgangspunkt har Højesteret dog fraveget ved dommen af 14. maj 2014, hvor ganske særlige forhold gjorde sig gældende. Disse forhold var navnlig:

- at der var tale om et forsætligt drab,
- at de dræbte børn var mindreårige,
- at de dræbte børn var henholdsvis 2 og 7 år,
- at drabsmanden var børnenes fader,
- at erstatningssøgende og drabsmanden havde ophævet deres ægteskabelige samliv,
- at den erstatningssøgende var de dræbtes mor, og
- at den erstatningssøgende på grund af drabene blev påført en egentlig psykisk lidelse, som rækker ud over sorg og savn.

Højesteret har ved dommen ikke benyttet anledningen til at udtale sig mere generelt om erstatning til indirekte skadelidte. Det er derfor Erstatningsnævnets opfattelse, at Højesterets afgørelse fra maj 2014 er begrundet i de konkret fremhævede omstændigheder, og at Højesterets afgørelse ikke i øvrigt kan tages til indtægt for en generel udvidelse af adgangen til erstatning til indirekte skadelidte.

Erstatningsnævnet vil i fremtidige sager om indirekte skadelidte følge den hidtidige retspraksis på området, som denne blandt andet fremgår af

Højesterets ovennævnte dom af 23. marts 2007 med den udvidelse af erstatningsområdet, der fremgår af Højesterets dom af 14. maj 2014.”

Nævnet har efter Højesterets dom af 14-05-2014 påbegyndt behandlingen af en sag med en lignende problemstilling:

N.j.nr. 14-520-04735 Ansøger skulle den 09-03-2011 hente sin datter efter skole. Da datteren ikke var på skolen, blev han bekymret og kontaktede vagtcentralen. Politiet fandt efterfølgende ansøgers datter og hans ekskone (moderen til hans datter) døde i ekskonens soveværelse. Datteren havde på det tidspunkt en pude liggende over sit hoved, ligesom der stod en bordgrill med udbrændte kul på gulvet i soveværelset. Politiet standsede den 28-07-2011 efterforskningen i sagen, da videre efterforskning efter politiets vurdering ikke kunne føre til en sigtelse.

Nævnet modtog den 23-06-2014 en ansøgning om erstatning fra ansøger. Ansøgningen blev således indgivet mere end 3 år efter datterens død og knap 3 år efter, at politiet standsede efterforskningen i sagen. Da det imidlertid ikke i sagens akter så ud til, at politiet havde vejledt ansøger om muligheden for at søge om erstatning hos Erstatningsnævnet, valgte nævnet at se bort fra, at 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke var overholdt.

Nævnet foretog herefter en vurdering af, hvorvidt datterens død måtte anses for at være en følge af en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt, at det var tilfældet, idet datterens død måtte anses for at være forvoldt ved forsætligt drab (straffelovens § 237) begået af ekskonen – enten ved kvælning med en pude eller ved kulliteforgiftning. Nævnet tilkendte herefter ansøger 100.000 kr. i efterladtegodtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 26 a. Nævnet forstod endvidere ansøgers henvendelse som en ansøgning om godtgørelse for varigt mén. Nævnet forelagde derfor samtidig sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at Arbejdsskadestyrelsen kan vurdere, om ansøger har pådraget sig varige mén som følge af drabet på datteren. Nævnet har for nuværende ikke taget stilling til, om ansøger, der er at betragte som en indirekte skadelidte, er berettiget til yderligere erstatning.

Sagen er også nævnt under pkt. 7.7 om offererstatningslovens § 13.

7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven skal der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden skal være en påregnelig følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.4, samt

n.j.nr. 14-520-04404 Ansøger befandt sig tilfældigt på et offentligt tilgængeligt sted, da der som led i et banderelateret opgør blev skudt

mindst 12 gange fra en bil mod en gruppe personer. Da der blev åbnet ild mod gruppen, flygtede gruppen fra stedet, og ansøger flygtede i samme retning som gruppen. Under flugten blev ansøger skubbet/ramt af en af personerne fra gruppen, hvorved han væltede og blandt andet beskadigede sit knæ. Efter nævnets opfattelse måtte det betragtes som påregneligt for skadevolder, at personer, der tilfældigt opholdt sig på stedet, ville flygte derfra, og at personerne i den forbindelse kunne komme til skade, herunder f.eks. ved at de flygtende indbyrdes fik skubbet til hinanden. Nævnet fandt herefter, at tilskadekomsten var omfattet af offererstatningslovens § 1, idet der var årsagssammenhæng mellem skyderiet og ansøgers tilskadekomst, og idet skaden måtte betragtes som en påregnelig følge af skyderiet.

7.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun, hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Efter praksis vil det hovedsageligt dreje sig om de tilfælde, hvor en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Erstatning ydes dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse.

Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

14-520-04651 Ansøger blev under en ferierejse i Asien overfaldet og gruppevoldtaget af 8 mænd. Ansøgers advokat gjorde gældende, at ansøger opfyldte betingelserne i offererstatningslovens § 1, stk. 3, idet ansøger på sin ferierejse skulle lave research i forbindelse med, at hun senere på året skulle agere som rejseleder for et dansk rejsebureau.

Nævnet meddelte ansøger afslag på erstatning, idet nævnet hverken fandt, at ansøger opfyldte betingelserne i offererstatningsloven § 1, stk. 3, 1. pkt. eller 2. pkt. Nævnet fandt således hverken, at ansøgers tilskadekomst var sket i et såkaldt "lukket dansk miljø", eller at ansøgers ferierejse kunne sidestilles med at udøve erhverv i udlandet. Nævnet bemærkede i den forbindelse blandt andet, at ansøger kort forinden overfaldet havde været på indkøb, hvor hun (også) havde købt gaver til sin chaufførs børn. Skaden indtrådte således ikke som en naturlig eller nødvendig del af hendes arbejde.

For yderligere eksempler på nævnets praksis for tilkendelse af erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, henvises til nævnets årsberetning for 2009 under pkt. 7.2.6.

7.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., også mulighed for erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med 1) hjælp til politiet under anholdelse, 2) handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og 3) handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2012, pkt. 7.2.6.

7.2.7 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete. Se i den forbindelse nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.2.6, hvor en gennemgang af nævnets praksis vedrørende niveauet for erstatning for dyrere personlige ejendele findes. Afsnittet indeholder endvidere omtale af praksis for erstatning for udgifter til nye briller.

Nævnet fandt i **n.j.nr. 2636/2003**, som omtales i beretningen for 2004, side 17, at der kun var grundlag for at tilkende en erstatning på 5.000 kr. for et ur og et hals-smykke til en samlet værdi på knap 88.400 kr. Nævnet lagde vægt på, at et hals-smykke og et ur til en sådan samlet værdi ikke kunne anses for sædvanlige personlige ejendele.

Som omtalt i nævnets årsberetning for 2013 har nævnet anerkendt, at samfundsudviklingen har medført, at folk generelt bærer personlige ejendele af højere værdi end tidligere. Nævnet fandt således i **n.j.nr. 13-520-00204**, at der var grundlag for at tilkende ansøger i alt 10.000 kr. i erstatning for mobiltelefon, smykker og ur til en samlet værdi af ca. 76.000 kr. Nævnet lagde samtidig vægt på, at mobiltelefon, smykker og ur til en sådan samlet værdi ikke kunne anses for sædvanlige personlige ejendele.

Nævnet har altså i 2013 forhøjet det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 10.000 kr. mod tidligere 5.000 kr.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 giver endvidere hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller anden straffelovsforbrydelse kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. herved forarbejderne til offererstatningsloven, betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 33, 1. sp. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie.

I **n.j.nr. 14-520-04531** fulgte skadevolder efter en uoverensstemmelse ved en motorvejssammenfletning efter ansøger, uden at ansøger var klar over det. På ansøgers hjemadresse overfaldt skadevolder ansøger umiddelbart efter, at begge parter var steget ud af deres biler. Skadevolder slog ansøgers telefon ud af hånden på ham, slog ansøger omkuld ved et slag i ansigtet og slog eller sparkede ansøger, mens ansøger lå ned. Skadevolder kørte herefter fra stedet.

Ansøger fremsatte efterfølgende en række krav over for Erstatningsnævnet, herunder krav om erstatning for mistet forsikringsbonus. Baggrunden for kravet var, at ansøger som følge af overfaldet havde anmeldt skader på tøj og telefon til sit forsikrings-selskab, og denne anmeldelse medførte, at ansøger mistede sin kernekundebonus. Erstatningsnævnet meddelte afslag på at dække kravet under henvisning til, at en mistet forsikringsbonus måtte betragtes som et formuetab, hvorfor der ikke var hjemmel i offererstatningsloven til at dække det. Efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, kan nævnet kun betale erstatning for personskade og i begrænset omfang for skade på personlige effekter.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A

7.3.1 Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Fra nævnets praksis kan nævnes følgende sager fra 2014:

N.j.nr. 14-520-04138 Ansøger blev som et led i en årelang fejde mellem ansøgers familie og skadevolders familie stukket med en kniv i henholdsvis hånden, ballen, højre ben og ryggen. Ved overfaldet pådrog ansøger sig skader, der krævede syning og operation. Skadevolder blev som følge heraf idømt 2 år og 6 måneders fængsel i fællesstraf for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 245, stk. 1. Ved samme dom blev ansøger idømt 8 måneders fængsel for overtrædelse af blandt andet

straffelovens § 245, stk. 1, ved ca. 2 måneder forinden sin tilskadekomst at have slået skadevolder med et baseballbat og stukket ham i låret med en kniv. Begge overfald omfattede flere involverede fra de to familier, ligesom de to familier ifølge vidneforklaringer også havde været involveret i mange andre episoder mod hinanden.

Ansøger søgte nævnet om godtgørelse for svie og smerte, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og krænkelsergodtgørelse for den skade, han havde pådraget sig.

Nævnet besluttede at lade en eventuel erstatning bortfalde i medfør af offererstatningslovens § 6 a. Nævnet henviste til, at der i lyset af forklaringer afgivet under retssagen samt rettens præmisser fandtes at være sammenhæng – og dermed egen skyld eller accept af risiko – mellem de to ovennævnte overfald, uanset at der var forløbet godt 2 måneder mellem dem. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at de to episoder var en del af en længerevarende, optrappende konflikt mellem de to familier, og at ikke kun skadevolder, men også ansøger havde taget særdeles aktivt del i den.

N.j.nr. 14-520-05129 Ansøger mødte sammen med nogle af sine venner op til en konfrontation med en anden gruppe drenge. Ansøger blev i den forbindelse tildelt slag og spark i hovedet og på kroppen, hvorved han brækkede kæben og næsen. Han fik tillige slået tænder løse.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 6 a, idet ansøger havde udvist en sådan grad af egen skyld eller accept af risiko, at en eventuel erstatning måtte bortfalde. Nævnet lagde vægt på, at det måtte have stået klart for ansøger, at konfrontationen kunne udvikle sig voldeligt, og han havde i den anledning bedt sine venner om at deltage. Den efterfølgende tumult havde karakter af et gensidigt slagsmål, hvor begge grupper optrådte voldeligt. Det var endvidere ikke muligt nærmere at klarlægge, hvem der præcist gjorde hvad under tumulten. Nævnet lagde videre vægt på, at det var en person fra ansøgers gruppe, der startede konfrontationen ved at slå ud efter en person fra den anden gruppe. Nævnet lagde endelig vægt på, at politiet havde truffet afgørelse om at opgive sigtelsen mod personerne fra den anden gruppe, hvilket statsadvokaten havde tiltrådt blandt andet med henvisning til, at selv hvis en mulig gerningsmand kunne have været identificeret, ville forholdet helt eller delvist have faldet ind under straffelovens § 248.

N.j.nr. 14-520-04663 Ansøger og ansøgers familie havde i en længere årrække været gode venner med en anden familie. 1-1½ år forud for ansøgers tilskadekomst var de to familier imidlertid blevet uvenner, og der havde i tiden herefter været forskellige konfrontationer de to familier imellem.

På skadesdagen havde der forinden ansøgers tilskadekomst været forskellig kontakt mellem familierne. Der blev afgivet modstridende forklaringer om omfanget og karakteren af kontakten, men ingen af familierne forklarede, at der skulle være udøvet vold i den forbindelse. Senere på dagen mødtes nogle medlemmer af de to familier – ved hvad der må lægges til grund at være et tilfælde – i et lyskryds, hvor begge familier holdt for rødt. Skadevolder og skadevolders bror havde i deres bil medbragt et baseballbat og en køkkenkniv (ca. 20 cm.). Mens bilerne holdt for rødt udbrød der på ny en konfrontation. Ansøger blev i den forbindelse stukket med kniven i maven og i brystet samt fik 3 snitlæsioner på armene. Skaderne bragte ansøger i livsfare.

Skadevolder blev efterfølgende anholdt, og retten idømte ham 1 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 245. I forbindelse med strafudmålingen betragtede retten det som en formildende omstændighed, at volden var kulminationen på en længerevarende konflikt mellem skadevolders og ansøgers familier, hvor skadevolder den pågældende dag var blevet forfulgt af ansøger og dennes familie, ligesom ansøger og hans familie kort forinden volden mod ansøger udøvede vold af særlig farlig karakter mod skadevolders bror. Sagen blev behandlet som en tilståelsessag, og derfor blev hverken ansøger eller andre vidner, herunder uvildige vidner til overfaldet, afhørt i retten.

Ansøger søgte herefter nævnet om erstatning. Ved behandlingen af sagen tog nævnet stilling til, hvorvidt der var grundlag for, at en eventuel erstatning skulle nedsættes eller eventuelt helt bortfalde, jf. offererstatningslovens § 6 a. På baggrund af en gennemgang af sagens akter, herunder forklaringerne fra vidnerne til overfaldet, fandt nævnet ikke, at det var tilfældet. Det var således nævnets opfattelse, at det – på baggrund af de modstridende forklaringer i sagen – mest sandsynligt måtte lægges til grund, at konfrontationen i lyskrydset startede med, at skadevolder og dennes bror gik til angreb på ansøger og hans familie, herunder stak ansøger med den medbragte kniv ind gennem forruden i bilen, og at det først var herefter, at ansøgers familie løb efter skadevolders familie, herunder muligvis ramte skadevolders bror med en hjulnøgle. Nævnet fandt, at det var ubestridt, at der var en konflikt familierne imellem, men fandt ikke, at der var så tilstrækkelig sikker viden om, hvad der lå i konflikten, at denne omstændighed i sig selv kunne begrunde nedsættelse eller bortfald i medfør af offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde i den forbindelse også vægt på, at der ikke var belæg for at lægge til grund, at der var tale om en aftalt konfrontation familierne imellem.

N.j.nr. 14-520-05211 Ansøger og skadevolder havde kendt hinanden gennem mange år (årtier). Efter en kontrovers den foregående dag opsøgte skadevolder, medbringende en hasselkæp, ansøger hos en fælles kvindelig bekendt. Efter at skadevolder havde ødelagt glas og sprosser i hoveddøren med den medbragte kæp for at komme ind til ansøger, gik ansøger ud til skadevolder. Her blev ansøger slået to gange over skulderen med kæppen. Da skadevolder efterfølgende kastede kæppen fra sig,

samlede ansøger den op og tildelte skadevolder et slag i hovedet med en syningskrævende flænge til følge. Både skadevolder og ansøger blev efterfølgende sigtet for vold, men sigtelsen imod ansøger blev senere opgivet. Skadevolder blev i retten dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 244, 266 og 291, stk. 1. Retten lagde i forbindelse med strafudmålingen i formildende retning vægt på, at ansøger forud for episoden havde haft en konfronterende adfærd over for skadevolder, og at ansøger havde udøvet gengældesslag med kæppen imod skadevolders hoved.

Nævnet fandt ikke, at ansøgers erstatning skulle nedsættes på grund af udvist egen skyld. Nævnet fandt således ikke, at de i dommen anførte formildende omstændigheder kunne føre til en erstatningsretlig nedsættelse. Nævnet lagde i den forbindelse særligt vægt på, at hændelser passeret dagen forinden, ikke i erstatningsretlig henseende kan berettige til et efterfølgende angreb, og at et efterfølgende slag ikke kan medføre egen skyld.

N.j.nr. 13-520-00295 Ansøger blev af 3 ukendte skadevoldere pacificeret med tåregas i sit eget hjem og dernæst tildelt adskillige slag med en jernkølle i hovedet og på kroppen med omfattende personskader til følge.

Nævnet meddelte ansøger afslag på erstatning i medfør af offererstatningslovens § 6 a, da ansøger tidligere havde været tilknyttet bande- og rockermiljøet og derved måtte antages at have accepteret risikoen for skadens indtræden. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at det fremgik af betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, at: "Den, som f.eks. melder sig ind i en rockerbande for at deltage i voldsudøvelse, kan dog heller ikke efter den almindelige erstatningsret antages at ville få erstatning, såfremt han i forbindelse hermed selv udsættes for påregnelige skader som følge af vold."

Herefter sagsøgte ansøger nævnet med påstand om, at nævnet skulle anerkende, at ansøgers tilskadekomst var omfattet af offererstatningsloven, jf. offererstatningslovens § 1, og at erstatningen ikke skulle bortfalde i medfør af offererstatningslovens § 6 a, idet ansøger havde forladt bandemiljøet på overfaldstidspunktet.

I forbindelse med sagsanlægget fremkom der nye oplysninger vedrørende ansøgers (manglende) kontakt til bande- og rockermiljøet det seneste år forud for tilskadekomsten. På baggrund heraf anerkendte nævnet ansøgers tilskadekomst som omfattet af offererstatningsloven. Nævnet fandt endvidere ikke (længere), at der var grundlag for at lade erstatningen bortfalde, idet det herefter ikke kunne godtgøres, at ansøger på skadestidspunktet var tilknyttet bande- og rockermiljøet på en sådan måde, f.eks. ved at være i et modsætningsforhold til miljøet, at der – som anført i betænkning nr. 1019/1984 – var grundlag for nedsættelse eller bortfald af erstatning efter offererstatningsloven.

N.j.nr. 14-520-04949 Ansøger blev over en periode på omkring 6 til 8 timer i eget hjem udsat for grov voldtægt, hvorunder skadevolder blandt andet lænkede hende med kæder rundt om halsen, ned ad maven, ned til skridtet og op ad ryggen, således at ansøgeren ikke kunne strække sig ud, ligesom skadevolder blandt andet bandt hendes hænder fast til sengegærdet, brændte hende med cigaretter og hældte flydende stearin ud over hendes bryster og skridt, hvorefter skadevolder slukkede stearinlyset ved at føre det op i hendes skede. Det lykkedes ansøger at stikke af fra skadevolder, men hun blev først befriet fra kæden om halsen omkring 8 timer senere, og kæden blev først helt fjernet, da hun efterfølgende kom på hospitalet.

Ansøger havde gennem en årrække haft seksuelle forhold til flere mænd, og hun havde i forbindelse med disse forhold tidligere blandt andet brækket ribben og fået andre knubs. Forud for den episode, der blev søgt om erstatning for, havde ansøger i en periode på 2 til 3 år haft et seksuelt forhold til skadevolder, hvor ansøger stillede sig seksuelt til rådighed, når skadevolder bad om det.

Nævnet fandt ikke, at den omstændighed, at ansøger forinden episoden havde et længerevarende seksuelt forhold til skadevolder, som formentligt også tidligere havde resulteret i fysiske skader på ansøger, gav anledning til at nedsætte godtgørelsen efter offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde herved vægt på, at skadevolder under de foreliggende omstændigheder ikke kunne have været i tvivl om, at krænkelserne skete mod ansøgers vilje.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.5.2 om medvirken til politiets opklaring af sagen og pkt. 7.22.2 om forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

N.j.nr. 14-520-04786 I en periode på ca. 20 dage blev ansøger ved trusler på eget og familiens liv tvunget til at opholde sig på en bestemt adresse sammen med skadevolder, dog således at ansøger enkelte gange i perioden var alene i lejligheden, ligesom hun enkelte gange gik alene i kiosken. Skadevolder tvang endvidere med vold og trusler på livet ansøger til at prostituere sig, idet hun blev tvunget til at indrykke en annonce på internettet og i tilknytning hertil at modtage 3-5 kunder, som hun gav seksuelle ydelser til. Skadevolder tildelte i perioden endvidere jævnligt ansøger spark og slag med knyttet hånd på kroppen, ligesom han en nat flere gange tog kvælertag på ansøger, truede hende på livet, slog hende flere gange i hovedet med knyttet hånd og sparkede hende to gange på kroppen. Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, (ulovlig tvang) og § 245, stk. 1 (kvalificeret vold). Skadevolder var også tidligere dømt for vold og vidnetrusler begået mod ansøger.

Nævnet tilkendte ansøger godtgørelse for tort på 60.000 kr. Nævnet fandt i den forbindelse ikke, at den omstændighed, at skadevolder tidligere var dømt for vold og vidnetrusler mod ansøger, i sig selv var tilstrækkeligt til, at der skulle ske nedsættelse eller bortfald af erstatningen som følge af

egen skyld eller accept af risiko. Nævnet lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at skadevolder i mellemtiden havde deltaget i et anger management-kursus.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.22.2 om forbrydelser mod kønssædeligheden mv.).

7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatnings-sager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden.

7.4 OFFERERSTATNINGSLovens § 7

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Se afgørelser til illustration af bestemmelsen i nævnets beretning for 2007, pkt. 7.4.

Det følger endvidere af Erstatningsnævnets forretningsordens § 10, at nævnets afgørelse udsættes med henblik på at konstatere, om skaden dækkes fra anden side, jf. offererstatningslovens § 7. Det betyder, at nævnet som udgangspunkt, hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolderen har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolderens eventuelle ansvarsforsikrings-selskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaftalelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsikringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes, "når den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt". Børn under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring.

Hvis det efterfølgende må lægges til grund, at skadevolderen ikke var omfattet af en forsikring, tages sagen efter ansøgning på ny under behandling i nævnet.

Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. herved arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30, hvoraf fremgår, at "Ydelser i henhold til loven [arbejdsskadesikringsloven] kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for skadelidte eller dennes efterladte. Skadelidtes eller dennes efterladdes krav mod den erstatningsansvarlige ned-sættes i det omfang, forsikrings-selskabet har betalt eller er pligtig at betale erstatning til de pågældende efter denne lov".

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10

7.5.1 For sen eller manglende politianmeldelse

Indtil 01-07-2011 var det efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen var anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis ansås dette som udgangspunkt for at være inden for 24 timer fra gerningstidspunktet.

Med lov nr. 412 af 09-05-2011, som trådte i kraft den 01-07-2011, blev blandt andet offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, ændret. Efter lovændringen, som gælder for overtrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden, er bestemmelsen affattet således:

“§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer (...).”

For straffelovsovertrædelser begået den 01-07-2011 og senere er erstatning altså betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer.

Ved anmeldelse forstås en anmodning til politiet om at efterforske en sag. I mere alvorlige sager vil det sjældent være nødvendigt at fremsætte en udtrykkelig anmodning om efterforskning, men i mindre alvorlige sager vil det derimod som regel være nødvendigt. Den omstændighed, at politiet har været til stede og måske også har talt med den forurettede, vil dermed langt fra altid være tilstrækkeligt til at anse forbrydelsen for anmeldt.

N.j.nr. 14-520-04687 Ansøger arbejdede som nattevagt på et tilbud til hjemløse. Om natten den 21-05-2010 var ansøger på arbejde. I en ellers aflåst baggård til den karré, som hjemløsetilbuddet lå i, observerede ansøger tre unge mænd. Da han tog kontakt til dem for at høre, hvad de lavede i baggården, udviste de aggressiv adfærd, idet de råbte og sparkede efter ansøger, som dog kun blev snittet af et spark. Ansøger trak sig ud af konflikten, som også overværedes af en kollega, og han og kollegaen fortsatte deres arbejde. En halv times tid efter tjekkede ansøger, at de unge mænd var væk fra baggården, og han satte sig i hjemløsetilbuddets køkken med ryggen til en køkkendør med glas i. Pludselig blev der kastet en brosten gennem glasset. Brostenen ramte ansøger øverst på ryggen, men lavede ikke fysiske skader udover et lille rødt mærke.

Nævnet modtog den 04-07-2014 en ansøgning om erstatning fra ansøger, idet ansøger i 2013 var begyndt at få flashbacks fra episoden den 21-05-2010. Ansøger oplyste i den forbindelse, at politiet i sin tid var blevet tilkaldt til episoden, og at politiet havde været på stedet og optaget rapport og billeder. Ansøger var herefter af den opfattelse, at der var sket anmeldelse til politiet, og at det var sket i forbindelse med politiets tilstedeværelse. Politiet kunne imidlertid ikke identificere registreringer i politiets

systemer vedrørende episoden og kunne således ikke bekræfte, at der var sket anmeldelse af forholdet. Anmeldelsen blev herefter registreret i politiets systemer primo juni 2014.

Nævnet besluttede at afslå ansøgers anmodning om erstatning under henvisning til, at forholdet ikke var anmeldt til politiet inden unødigt ophold, dvs. som udgangspunkt inden for 24 timer (den dagældende offererstatningslovs § 10, stk. 1). Nævnet bemærkede i den anledning, at den omstændighed, at politiet kommer til stede i forbindelse med en konkret episode, ikke i sig selv medfører, at der er modtaget en anmeldelse hos politiet. I mindre alvorlige sager vil det således som regel være nødvendigt, at den forurettede fremsætter en udtrykkelig anmodning om efterforskning. Nævnet fandt ikke, at der i sagen gjorde sig sådanne forhold gældende, at nævnet i medfør af den dagældende offererstatningslovens § 10, stk. 2, skulle se bort fra den sene anmeldelse.

Som også før 01-07-2011 er der mulighed for at dispensere fra anmeldelsesfristen, såfremt forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Som følge heraf ser Erstatningsnævnet stort set altid bort fra kravet om anmeldelse inden 72 timer, hvis det på trods af den sene anmeldelse lykkes at pågribe og retsforfølge skadevolderen.

Der kan også i andre situationer være grundlag for at dispensere fra kravet om anmeldelse inden 72 timer. Som et eksempel fra 2014 på en sag, hvor nævnet har dispenseret herfor, kan nævnes følgende:

N.j.nr. 14-520-04610 Ansøger blev på vej hjem fra byen den 13-02-2014 overfaldet med slag og spark samt blev væltet omkuld. Ansøger blev den 16-02-2014 fundet i sit hjem af sin veninde, hvorefter han blev bragt til hospitalet og indlagt på intensiv afdeling i 5-6 dage. I forbindelse med indlæggelsen den 16-02-2014 oplyste ansøger til politiet, at han ikke ønskede at anmelde overfaldet. Ansøger huskede efterfølgende ikke denne samtale. Ansøger rettede henvendelse til politiet den 18-02-2014, hvor han gjorde opmærksom på, at han ønskede at tale med politiet om sagen, og den 21-02-2014 blev ansøger afhørt, og han anmeldte her overfaldet til politiet. Han var på det tidspunkt stadig indlagt på hospitalet.

Nævnet besluttede at dispensere fra betingelsen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse inden 72 timer. Nævnet fandt, at ansøger fra tilskadekomsten den 13-02-2014 til han blev fundet af sin veninde den 16-02-2014 måtte anses for at have været ude af stand til at indgive politianmeldelse på grund af bevidstløshed/alvorlig skade. Nævnet besluttede endvidere ikke at lade det komme ansøger til skade, at han den 16-02-2014 efter at være kørt i ambulance til hospitalet, hvor han straks blev indlagt på intensiv afdeling i 5-6 dage, ikke ønskede/var i stand til at indgive politianmeldelse, hvorfor egentlig politianmeldelse først blev indgivet den 21-02-2014.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold, nu inden 72 timer.

7.5.2 Medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således normalt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven.

Nedenfor følger en række eksempler fra 2014, hvor nævnet har besluttet at afslå erstatning som følge af ansøgernes manglende medvirken til politiets opklaring af sagen:

N.j.nr. 14-520-05223 Ansøger, der var indsat i et fængsel, blev slået ned bagfra i fængslets fitnessrum. Efter episoden blev ansøger spurgt, om han vidste, hvem der var gerningsmand. Ansøger svarede, at han havde en idé om, hvem det var, og at denne var fra afdeling 8B. Ansøger ønskede dog ikke at oplyse yderligere. Ansøgers træningsmakker, der var til stede under overfaldet, forklarede ligeledes til fængselspersonalet, at han med stor sandsynlighed vidste, hvem der havde slået ansøger, men at han ikke ønskede at fortælle mere, da han ville vende sagen med ansøger. Politiet valgte efterfølgende at indstille efterforskningen.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 1, da nævnet fandt, at ansøger havde kendskab til gerningsmandens identitet, og at han ved at undlade at videregive den information til fængselspersonalet og/eller politiet ikke i tilstrækkeligt omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen.

N.j.nr. 14-520-03749 Ansøger, som var hjemløs, blev overfaldet uden for et herberg af en gruppe af drenge og unge mænd på 10 til 14 personer. Skadevolderne tildelte ansøger flere slag og spark i hovedet og på kroppen, ligesom skadevolderne trampede på ansøger flere gange. I forbindelse med anmeldelsen af forholdet til politiet oplyste ansøger, at han ville kunne genkende 3-4 af skadevolderne.

Trods gentagne opfordringer fra politiet om at møde op på stationen for at gennemse fotos med henblik på identificering af skadevolderne, mødte ansøger aldrig op. Efter flere forsøg fra politiets side på at få ansøger til at møde op vejledte politiet ansøger om, at sagen ville blive afsluttet, hvis ikke ansøger tog kontakt til politiet med henblik på en fotoforevisning. Ansøger kontaktede ikke politiet, som herefter standsede efterforskningen. Politiet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger – trods aftale herom – ikke var mødt op hos politiet for at gennemse fotos med henblik på eventuel genkendelse af gerningsmændene. Nævnet afslog ansøgningen om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 10, stk. 1,

hvorefter det er en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøger efter evne har medvirket til sagens opklaring.

N.j.nr. 14-520-03494 To biler fulgte på aggressiv vis efter ansøgers bil i bymæssig bebyggelse. Ansøger forsøgte at køre fra de to biler, men for enden af en blind vej måtte han stoppe. Den ene bil påkørte ansøgers bil, og ansøger blev herefter overfaldet af i hvert fald en person fra bilerne (herefter A). Ansøger blev revet ud af sin bil og tildelt knytnæveslag og spark mod hoved og ansigt. Ansøger blev endvidere tildelt slag i hovedet med et aluminiumsbat. Ansøger blev afhørt af politiet i umiddelbar forlængelse af episoden samt senere samme nat på politistationen, hvor ansøger beskrev hændelsesforløbet og afgav signalement af A. Ansøger oplyste også, at han ikke vidste, hvorfor han var blevet overfaldet.

Ansøger ansøgte efterfølgende om erstatning. I ansøgningskemaet oplyste ansøger, at han af frygt for senere/videre trusler valgte ikke at udpege de seks personer, som overfaldt ham.

Nævnet afslog ansøgningen, idet nævnet ikke fandt, at ansøger i tilstrækkeligt omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1. Nævnet lagde vægt på, at ansøger under afhøringen ved politiet havde forklaret, at han muligvis ville kunne genkende A, at politiet efterfølgende ikke kunne komme i kontakt med ansøger, og at ansøgers moder – efter flere forgæves henvendelser til ansøger – slutteligt oplyste politiet om, at ansøger ikke ønskede at tænke mere på sagen og bare ville glemme den, hvorfor ansøger ikke havde ringet tilbage til politiet, som opfordret. Nævnet lagde endvidere vægt på, at politiet besluttede at standse efterforskningen, herunder idet ansøger ikke havde kunnet beskrive gerningsmanden/gerningsmændene på en sådan måde, at han/de ville kunne identificeres, at vidnerne til episoden ikke havde kunnet genkende dem, samt at politiet var blevet oplyst om, at ansøger ikke længere ønskede at medvirke til sagens efterforskning. Ansøgers frygt for repressalier kunne ikke anses som en undskyldning for ikke at medvirke til sagens opklaring. Det forhold, at sagen formentlig heller ikke ville være blevet opklaret, selv hvis ansøger havde medvirket til politiets opklaring af sagen, kunne ikke føre til et andet resultat.

N.j.nr. 14-520-04210 Ansøger, der var elev på en teknisk skole, blev overfaldet af to personer på skolens toilet. Ansøger anmeldte overfaldet til politiet få timer efter, at det havde fundet sted, og han afgav i den forbindelse forklaring til politiet, hvor han udpegede en elev på skolen som en af de to skadevoldere. Senere samme dag kontaktede ansøger imidlertid politiet og meddelte, at han ønskede at trække sin anmeldelse tilbage, idet der var tale om en misforståelse. Politiet blev efterfølgende kontaktet af den af ansøger udpegede skadevolder, som oplyste politiet om, at der nu var orden på "misforståelsen".

Nævnet besluttede at meddele ansøger afslag i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 1, idet nævnet ikke fandt, at ansøger i tilstrækkeligt

omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen. Nævnet bemærkede i den forbindelse også, at frygt for repressalier normalt ikke anses som en undskyldning for ikke at medvirke til sagens opklaring.

N.j.nr. 14-520-03457 En gruppe personer konfronterede på åben gade ansøger med, at ansøger skulle have stjålet nogle nummerplader. Under konfrontationen blev ansøger skudt i maven/brystet. Ansøger afgav efterfølgende forklaring om personerne i gruppen, herunder angav han ved navns nævnelse den person, der havde skudt ham. Ansøger ændrede efterfølgende forklaring. På trods af megen efterforskning skønnede politiet ikke, at 5 sigtede i sagen, herunder den navngivne skadevolder, ville blive dømt, og politiet opgav derfor sigtelsen mod de pågældende.

Herefter søgte ansøger nævnet om erstatning. Nævnet afslog i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 1, ansøgningen, idet nævnet ikke fandt, at ansøger i tilstrækkeligt omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger havde afgivet skiftende forklaringer i forhold til hændelsesforløbet ved skudepisoden, herunder om hvem der havde været i besiddelse af geværet, og hvem der havde affyret skud. Nævnet lagde desuden vægt på, at ansøger ikke udover den helt indledende forklaring havde ønsket at afgive forklaring til politiet før 8 dage efter skudepisoden.

N.j.nr. 14-520-04906 Ansøger blev under sit arbejde i en kiosk tildelt en række knytnæveslag i ansigtet af to kunder, som han forsøgte at få til at forlade kiosken. Indledningsvis var ansøger behjælpelig i forhold til politiets efterforskning, men efterfølgende kontaktede ansøger politiet og oplyste, at han ikke ønskede at føre sagen videre. Politiet anførte i den forbindelse, at ansøger virkede nervøs for, at politiet skulle fortsætte efterforskningen. Politiet standsede herefter efterforskningen i sagen. Politiet begrundede afgørelsen med, at det ikke ville være muligt at identificere gerningsmændene. Politiet lagde endvidere vægt på, at ansøger havde meddelt politiet, at han ikke længere ønskede at medvirke ved sagens efterforskning.

Nævnet besluttede herefter at afslå ansøgningen om erstatning under henvisning til offererstatningslovens § 10, stk. 1. Nævnet anførte, at erstatning fra staten i medfør af denne bestemmelse er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at det ifølge nævnets opfattelse er en betingelse for, at man som skadelidt er berettiget til erstatning fra staten, at man i nødvendigt omfang efter evne har medvirket til politiets opklaring af lovovertrædelsen. Dette skyldes blandt andet, at staten efter offererstatningslovens § 17 kan kræve en af staten udbetalt erstatning betalt af skadevolderen. Denne mulighed består imidlertid kun, hvis det gennem politiets efterforskning er muligt at finde og retsforfølge skadevolderen. Nævnet fandt ikke, at ansøger i tilstrækkeligt omfang efter evne havde medvirket til politiets opklaring af sagen

I **n.j.nr. 14-520-04949** fandt nævnet ikke grundlag for at statuere manglende medvirken:

Ansøger blev over en periode på omkring 6 til 8 timer udsat for en række grove, seksuelle krænkelser, hvorefter det lykkedes ansøger at stikke af fra skadevolder.

Ansøger havde gennem en årrække haft seksuelle forhold til flere mænd, og hun havde i forbindelse med disse forhold tidligere blandt andet brækket ribben og fået andre knubs. Forud for den episode, der blev søgt om erstatning for, havde ansøger i en periode på 2 til 3 år haft et seksuelt forhold til skadevolder, hvor ansøger stillede sig seksuelt til rådighed, når skadevolder bad om det.

Ansøger oplyste under efterforskningen, at hun ikke var bekendt med skadevolders identitet. Undervejs i politiets efterforskning anmodede ansøger endvidere flere gange politiet om at stoppe efterforskningen. Hun stillede dog op til undersøgelser og deltog i øvrigt aktivt i afhøringer. Det lykkedes ikke politiet at finde skadevolder.

Nævnet overvejede, om der var grundlag for at lade ansøgers erstatning bortfalde under henvisning til offererstatningslovens § 10 om manglende medvirken til sagens opklaring. Nævnet lagde imidlertid til grund, at ansøger – på trods af hendes anmodninger til politiet om at stoppe efterforskningen af sagen – rent faktisk havde medvirket efter bedste evne.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.3.1 om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko og pkt. 7.22.2 om forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

7.5.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning eller taget forbehold herfor i retten.

N.j.nr. 14-520-04901 Ansøgers advokat nedlagde i retten påstand om erstatning på vegne af ansøger for ødelagt tøj, for plaster og sårbehandling samt for transport til læge og hospital. I forbindelse med den efterfølgende ansøgning til nævnet fremsatte advokaten herudover krav om godtgørelse for svie og smerte, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og erstatning for udgifter til psykologbistand. Ifølge dom- og retsbogen havde advokaten hverken nedlagt påstand om eller taget forbehold for disse yderligere erstatningsposter under sagens behandling i retten. Dette uagtet, at alle tre poster delvist vedrørte tiden forud for retsmødet.

Nævnet besluttede på den baggrund at meddele ansøger afslag på erstatning og godtgørelse for de tre poster under henvisning til offererstatnings-

lovens § 10, stk. 1, 2. led. Nævnet lagde herved vægt på, at ansøger var repræsenteret ved advokat, og at det ikke fremgik af hverken dom- eller retsbog, at advokaten under hovedforhandlingen havde nedlagt påstand om eller taget forbehold for de yderligere poster. Den omstændighed, at advokaten i et høringssvar til nævnet oplyste, at han havde omtalt de pågældende erstatningsposter under retsmødet, herunder at de endnu ikke kunne opgøres på tidspunktet for retsmødet, kunne ikke føre til et andet resultat, idet der som nævnt intet fremgik herom i hverken dom-bogen eller retsbogen.

Ansøgers advokat indsendte efterfølgende en berigtiget retsbog, hvoraf det nu fremgik, at advokaten under hovedforhandlingen havde taget forbehold for "yderligere erstatning, særligt i form af svie og smerte og tabt arbejdsfortjeneste". Nævnet behandlede herefter de fremsatte krav om godtgørelse for svie og smerte, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og erstatning for udgifter til psykologbistand.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende opnår en civil dom om erstatning. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.5.3, for en gennemgang af nævnets praksis på området.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været bragt frem under straffesagen. Se i den forbindelse f.eks. **n.j.nr. 14-520-04883**, som blandt andet er omtalt under pkt. 7.18 om erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – erstatning for begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsørger.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog uhyre sjældent brugt. Se f.eks. årsberetningen for 2003, pkt. 7.5, og årsberetningen for 2013, pkt. 7.6.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – 2 ÅRS-FRISTEN

Offererstatningslovens § 13 har siden lovens ikrafttræden i oktober 1976 og frem til 01-07-2011 haft følgende ordlyd:

”§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Ved lov nr. 412 af 09-05-2011 blev der med virkning fra 01-07-2011 indsat et nyt stykke 2 og 3 i § 13:

”Stk. 2. Hvis der i sagen er afsagt dom, regnes fristen i stk. 1, fra dommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen.

Stk. 3. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse og det nye krav fremsættes, mere end 2 år efter at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Erstatningsnævnet kan, som det fremgår ovenfor, efter offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Hvis der er afsagt dom i sagen, regnes fristen, fra straffedommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, jf. stk. 2.

Fra nævnets praksis i 2014 kan nævnes følgende sager:

N.j.nr. 14-520-04735 Ansøger skulle den 09-03-2011 hente sin datter efter skole. Da datteren ikke var på skolen, blev han bekymret og kontaktede vagtcentralen. Politiet fandt efterfølgende ansøgers datter og hans ekskone (moderen til hans datter) døde i ekskonens soveværelse. Datteren havde på det tidspunkt en pude liggende over sit hoved, ligesom der stod en bordgrill med udbrændte kul på gulvet i soveværelset. Politiet standsede den 28-07-2011 efterforskningen i sagen, da videre efterforskning efter politiets vurdering ikke kunne føre til en sigtelse.

Nævnet modtog den 23-06-2014 en ansøgning om erstatning fra ansøger. Ansøgningen blev således indgivet mere end 3 år efter datterens død og knap 3 år efter, at politiet standsede efterforskningen i sagen. Da det imidlertid ikke i sagens akter så ud til, at politiet havde vejledt ansøger om muligheden for at søge om erstatning hos Erstatningsnævnet, valgte nævnet at se bort fra, at 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke var overholdt.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.2.3 om direkte og indirekte skadelidte.

N.j.nr. 13-520-02622 Ansøger arbejdede som socialrådgiver i et fængsel. I april 2010 blev hun udsat for trusler fra en indsat, hvorefter hun sygemeldte sig. Erstatningsnævnet modtog som følge heraf en ansøgning om erstatning fra ansøger i oktober 2013. Ansøger begrundede den sene

ansøgning med, at hun ikke i forbindelse med politiets efterforskning af truslerne var blevet vejledt om muligheden for at søge om erstatning efter offererstatningsloven.

Nævnet besluttede i medfør af offererstatningslovens § 13 at meddele ansøger afslag på erstatning, idet ansøgningen først var indgivet over 2 år efter, at truslerne var fremsat. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøgningen først blev modtaget ca. 3½ år efter tilskadekomsten, og at ansøger havde mærket følger af sin tilskadekomst lige efter skadens opståen og sidenhen. Nævnet lagde endvidere vægt på, at der var tale om en arbejdsskade, og at ansøger siden august 2010 havde været repræsenteret af sin fagforening i forbindelse med arbejdsskadesagen. Det var nævnets opfattelse, at ansøgers fagforening og arbejdsplads måtte antages at have været bekendt med offererstatningsloven, og at de derfor kunne have vejledt ansøger herom på et tidligere tidspunkt. Nævnet fandt derfor ikke i denne sag, at politiets manglende vejledning udgjorde en sådan særlig grund, at nævnet kunne se bort fra 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13.

N.j.nr. 14-520-04002 Ansøger arbejdede som socialpædagog på et opholdssted for udsatte, kriminelle unge. I januar 2012 blev hun udsat for trusler om vold fra en beboer. Erstatningsnævnet modtog som følge heraf i marts 2014 en ansøgning om erstatning. Ansøger begrundede den sene ansøgning med, at hun grundet den psykiske belastning efter hændelsen ikke havde magtet at indgive ansøgning tidligere. Truslerne var ikke i mellemtiden anmeldt til politiet

Nævnet besluttede i medfør af offererstatningslovens § 13 at meddele ansøger afslag på erstatning, idet der ikke fandtes at foreligge særlige forhold, som kunne begrunde en fravigelse af bestemmelsens 2-årsfrist. Ved afgørelsen tillagde nævnet det betydning, at ansøger uanset belastningerne efter hændelsen i januar 2012 efterfølgende havde været i arbejde og i december 2012 avancerede til afdelingsleder, at hændelsen allerede i februar 2012 blev anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen, at hændelsen ikke blev anmeldt til politiet uanset kravet herom i offererstatningslovens § 10, at der ikke forelå en redegørelse om hændelsen fra ansøgers arbejdsgiver, som efterfølgende var gået konkurs, og at der ikke forelå forklaringer fra eventuelle vidner eller forklaring eller afhøring af skadevolderen, hvis identitet heller ikke var oplyst.

Nævnet kan endvidere ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, og det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde, jf. § 13, stk. 3.

N.j.nr. 13-520-02421, 13-520-02422 og 13-520-02423 Ansørgernes fader dræbte i 2001 ansørgernes moder og blev i 2002 dømt herfor. Ansøgerne var på drabstidspunktet henholdsvis 2, 3 og 4 år. Ansøgerne boede efter drabet hos deres morforældre. I 2003 afslog Erstatnings-

nævnet at tilkende ansøgerne forsørgertabserstatning under henvisning til den på skadestidspunktet gældende offererstatningslovs § 7, stk. 1, idet ansøgerne via den sociale lovgivning var berettiget til et særligt børnetilskud, som oversteg det, som ansøgerne ville være berettiget til i forsørgertabserstatning i medfør af erstatningsansvarslovens § 14. I februar 2008 adopterede bedsteforældrene ansøgerne, hvilket medførte, at ansøgerne (og dermed bedsteforældrene) ikke længere var berettiget til det særlige børnetilskud.

Primo januar 2009 modtog Erstatningsnævnet via ansøgernes daværende advokat en ansøgning om erstatning fra ansøgerne. Nævnet returnerede efter få dage ansøgningen til advokaten og opfordrede under henvisning til § 6 i nævnets daværende forretningsorden (bekendtgørelse nr. 787 af 12-08-2005) advokaten til at indsende ansøgningen via politiet.

Nævnet hørte herefter først til sagen igen i april 2012, da nævnet modtog en anmodning om genoptagelse af sagen fra ansøgernes morbror. I maj 2012 afslog Erstatningsnævnet anmodningen om genoptagelse under henvisning til de almindelige ulovbestemte forvaltningsretlige principper om genoptagelse, suppleret af de særlige hensyn, der gør sig gældende på offererstatningsområdet, jf. offererstatningslovens § 13 og 2-årsfristen deri. I august 2012 fastholdt nævnet sit afslag på genoptagelse.

I september 2013 anmodede ansøgernes kommune om genoptagelse af ansøgernes sager. Kommunen gjorde gældende, at ansøgernes værger og morbror gentagne gange i perioden fra 2009 til 2012 havde forsøgt at få forskellige advokatfirmaer til at hjælpe med at anmode nævnet om genoptagelse af ansøgernes sag, hvorfor der ikke var grundlag for at statuere passivitet fra deres side. Kommunen henviste også til, at bedsteforældrene havde begrænsede dansk kundskaber samt svært ved at forstå de administrative systemer. Kommunen oplyste endvidere, at advokaten tilbage i januar 2009 rent faktisk i lyset af nævnets vejledning herom havde indgivet en ansøgning om erstatning til politiet. Kommunen fremsendte i den forbindelse til nævnet en kopi af advokatens fremsendelsesbrev til politiet. Nævnet tog herefter kontakt til politiet, som oplyste, at der ikke i politiets systemer var registreret en ansøgning i januar 2009 fra advokaten. En generel søgning i politiets elektroniske journalsystem på både ansøgernes og advokatens navne viste heller ingen registreringer.

Nævnet besluttede på ny at meddele afslag på genoptagelse af ansøgernes sag. Nævnet henviste i den forbindelse til, at anmodningen om erstatning var indgivet mere end 2 år efter, at ansøgernes bedsteforældre havde (eller burde have) indset eksistensen af et eventuelt krav på forsørgertabserstatning, idet nævnet lagde til grund, at dette skete senest i forbindelse med advokatens henvendelse til Erstatningsnævnet primo januar 2009. Nævnet overvejede i forbindelse med sin afgørelse, om der gjorde sig sådanne særlige forhold gældende, at nævnet burde se bort fra 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 3, f.eks. det af kommunen anførte vedrørende bedsteforældrenes manglende dansk kundskaber og

kendskab til administrative systemer. Nævnet fandt imidlertid, at bedste-forældrene – uanset dette – havde udvist en betydelig grad af passivitet i forhold til behandling af sagen i nævnet, idet hverken de eller en repræsentant for dem i tiden fra januar 2009 til april 2012 havde rettet henvendelse til nævnet, eventuelt telefonisk. Dette på trods af, at bedste-forældrene efter det oplyste gentagne gange havde kontaktet advokatfirmaer og således måtte antages at være klar over, at der var sket sådanne retlige ændringer, at der kunne være grundlag for at få erstatningsspørgsmålet prøvet på ny. Nævnet fandt ikke, at den omstændighed, at advokaten havde forsøgt at indgive ansøgning via politiet kunne ændre på nævnets afgørelse. Nævnets afgørelse blev truffet i medfør af offererstatningslovens § 13, stk. 3, og almindelige passivitetsbetragtninger.

De nye bestemmelser i offererstatningslovens § 13, stk. 2 og 3, er reelt en kodificering af Erstatningsnævnets mangeårige praksis. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger, f.eks. årsberetningen for 2010, pkt. 7.7.

Nævnet finder i øvrigt anledning til at fremhæve følgende vedrørende samspillet mellem de almindelige forældelsesregler og offererstatningslovens § 13:

Nævnet modtager i stigende omfang henvendelser fra advokater (repræsentanter for ansøgere), som anmoder nævnet om at suspendere en forældelsesfrist. Meget ofte skyldes henvendelsen, at der er forløbet tæt på 3 år siden datoen for tilskadekomsten, hvorfor repræsentanten ønsker at sikre sig, at den almindelige 3-årige forældelse i forældelseslovens § 3 ikke indtræder.

N.j.nr. 13-520-00418 Ansøger, som var medlem af en rockerklub, var den 23-07-2011 udsat for grov vold begået af flere i forening (straffelovens § 245, jf. § 23). Ved dom af 22-03-2013 blev skadevolderne dømt herfor. Nævnet afslog den 12-07-2013 under henvisning til offererstatningslovens § 6 a ansøgers anmodning om erstatning, idet nævnet fandt, at ansøger måtte antages at have accepteret risikoen for skadens indtræden. Den 11-10-2013 fastholdt nævnet sit afslag.

Ved brev af 26-06-2014 anmodede ansøgers advokat nævnet om at suspendere forældelsesfristen, idet ansøger havde bedt advokaten om at udtage stævning mod nævnet. Nævnet oplyste herefter advokaten om, at 2-årsfristen i offererstatningslovens § 13, stk. 1, regnes fra endelig dom, jf. bestemmelsens stk. 2. Nævnet ville således tidligst den 22-03-2015 gøre eventuelle forældelsesindsigelser gældende. Advokaten oplyste efterfølgende, at ansøger alligevel ikke ønskede at gå videre med sagen.

Henvendelser om suspension fremsendes ofte, selvom 2-årsfristerne i offererstatningslovens § 13 endnu ikke er udløbet. Nævnet skal i den anledning bemærke, at "forældelsesfristen" (præklausionsfristen) i offererstatningslovens § 13 er en specialregel for netop offererstatningsområdet, og reglen går derfor forud for forældelseslovens regler. Hvis et krav fremsættes inden for fristerne i § 13, vil nævnet således ikke gøre forældelsesindsigelser gældende, medmindre der er indtrådt absolut forældelse i forhold til kravet (hvilket for fordringer på erstatning eller godtgørelse i

anledning af personskade efter de nugældende regler først sker 30 år efter den skadevoldende handlingens ophør).

Henvendelser om suspension fremsendes ofte også, selvom et krav allerede er fremsat over for nævnet. Det bemærkes i forlængelse heraf, at et krav ikke forældes, mens det er under behandling i nævnet. Hvis der således ikke er indtrådt "forældelse" af et krav i medfør af offererstatningslovens § 13 på tidspunktet for nævnets modtagelse af kravet, indtræder der heller ikke "forældelse" under nævnets behandling af kravet. Det betyder også, at fremsatte krav om godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab, som nævnet har forelagt for Arbejdsskadestyrelsen, heller ikke "forældes", mens sagen er under behandling i Arbejdsskadestyrelsen. I forhold til sådanne krav, der beror på Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, vil nævnet endvidere ikke gøre forældelsesindsigelser gældende inden et år efter styrelsens udtalelse. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke kan indtræde "forældelse" af andre endnu ikke fremsatte krav. Hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, vil det afgørende for, om der indtræder "forældelse" være, om det nye (eller genfremsatte) krav er fremsat mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde. Det følger af offererstatningslovens § 13, stk. 3. Eventuelle yderligere krav bør derfor fremsættes snarest muligt over for nævnet, idet nævnet typisk ikke finder anledning til generelt at suspendere fristen i offererstatningslovens § 13.

7.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1 – SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med blandt andet nævnets forretningsorden⁵ behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., (pkt. 7), er det blandt andet præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til vedkommende politidirektør med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydband, vi-

⁵ Bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013.

deobånd eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

7.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagens behandling ved nævnet. Vedrørende nævnets praksis se årsberetningen for 2013, pkt. 7.9.

7.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17

I det omfang Erstatningsnævnet yder erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen. Afgørelser om regres træffes af politiet i den politikreds, som har udbetalt erstatningen. Hvis Erstatningsnævnet tilkender erstatning, og der er kendt skadevolder, vil nævnet sædvanligvis fremkomme med en vejledende udtalelse til politiet om regres.

Såfremt der foreligger et tvangsfuldbyrdesgrundlag, jf. retsplejelovens § 478, kan kravet inddrives efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og ved indeholdelse i pågældendes indtægter efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven. Denne regel blev indsat i loven i 2006.

7.11 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt. Efter stk. 2 i bestemmelsen kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. For nævnets praksis, se f.eks. årsberetningen for 2012, pkt. 7.10.

7.12 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 1

7.12.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse.

Helbredelsesudgifter omfatter først og fremmest udgifter til rimelig og nødvendig behandling, der har til formål at søge skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med helbredelsen af skadelidte. Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er nødvendig tandlægebehandling omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

En særlig situation forelå i **n.j.nr. 13-520-01397**:

Ansøger blev udsat for et overfald, hvorved han mistede et øje og derfor skulle have et kunstigt øje. Efter det oplyste laves kunstige øjne kun af én person i Danmark. Ansøger kunne vælge at få det kunstige øje lavet over fire sammenhængende dage i København eller en gang om ugen over 4-5 uger i Esbjerg. Selv om ansøger boede tættere på Esbjerg end København, ville ansøger have en betragtelig transporttid til Esbjerg.

Ansøger søgte om erstatning for udgifterne til at få lavet det kunstige øje i København. Under hensyntagen til ansøgers ønske om at få øjet lavet i København og at få det færdiggjort snarest, samt under hensyn til den beskedne merudgift det ville medføre, at øjet blev lavet i København frem for i Esbjerg, tilkendegav nævnet at ville betale for en togbillet tur/retur fra ansøgers hjemby til København inklusive pladsbillet på standardklasse, op til tre hotelovernatninger på enkeltværelse af maksimalt 1.000 kr. pr. overnatning og kørsel med offentlig transport i København, maksimalt i fire dage og alene til og fra behandling.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign. henvises der til nævnets årsberetning for 2005, pkt. 7.10.1.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at moderen eller faderen kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan moderens eller faderens indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

7.12.2 "Andet tab"

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadekomsten.

Der kan således f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret flere afgørelser vedrørende erstatning for tab af skoleår/forlængelse af uddannelse, jf. f.eks. årsberetningen for 2001, pkt. 6.10.

Nævnet besluttede i 2012 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 60.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2 – ERSTATNING FOR TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen.

Efter forarbejderne til bestemmelsen sigtes der med udtrykket "begynde at arbejde igen" til, at skadelidte skal kunne begynde at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. For praksis herom, se f.eks. nævnets årsberetning for 2013.

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3 – GODTGØRELSE FOR SVIE OG SMERTE

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg. Efter bestemmelsens 3. pkt. kan godtgørelsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2014 71.500 kr.

Et særligt tilfælde forelå i **n.j.nr. 14-520-05016**:

Ansøger blev i en alder af knap tre måneder udsat for vold af sin fader. Faderen blev ved by- og landsretten kendt skyldig i ved rystevold at have tilført ansøger betydelige hjerne- og øjenskader, flere ribbensbrud og spolebensbrud, hvorved ansøger bragtes i livsfare, og hvilket resulterede i "shaken baby syndrome". Ansøger blev ved retten tilkendt en godtgørelse på 25.000 kr. i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, hvilket Erstatningsnævnet også tilkendte ansøger, idet der var tale om et retskrav.

Via sin advokat søgte ansøger om godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten. I relation til kravet om godtgørelse for svie og smerte fandt nævnet, at der i sagen var dokumentation for, at ansøger havde været indlagt i 20 dage på hospital efter tilskadekomsten. På grund af sagens omstændigheder og den vold, ansøger havde været udsat for, valgte nævnet dog på det foreliggende grundlag at tilkende ansøger en skønsmæssig godtgørelse for svie og smerte svarende til 90 dage.

På tidspunktet for domsforhandlingen i landsretten var ansøger omkring 2 år gammel. For så vidt angik kravene om godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab lagde nævnet ved sin afgørelse vægt på, at det fremgik af dommen, at ansøgers helbredstilstand havde udviklet sig overraskende positivt. Nævnet lagde endvidere vægt på, at en overlæge, som havde behandlet ansøger umiddelbart efter tilskadekomsten, i forbindelse med sagens behandling i byretten udtalte, at "Det er meget lidt sandsynligt, at [ansøger] vil komme sig uden mén. Der er en stor risiko for, at hun får varige mén. Hun ligger nær ved normalområdet nu, men lider af forsinket udvikling. Man vil først kunne sige noget mere om resultatet, når hun nærmer sig skolestart". Nævnet lagde endelig vægt på,

at Retslægerådet til brug for sagen havde udtalt: "De påviste hjerne- og øjenskader er betydelige og forbundet med en meget stor risiko for blivende skader på førlighed, intellekt og syn. Det er for tidligt at udtale sig mere detaljeret om art og grad af invaliditet". På baggrund heraf besluttede Erstatningsnævnet, at stillingtagen til, om ansøger er berettiget til godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne, må afvente, at ansøger når skolealderen. Ansøgers advokat blev derfor vejledt om at vende tilbage over for nævnet på det tidspunkt.

Sagen omtales også under pkt. 7.15 om erstatningsansvarslovens § 4 – godtgørelse for varigt mén.

Efter praksis må erstatningsansvarslovens § 3 forstås således, at godtgørelsen ophører, når der er grundlag for at skønne over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker, enten foreløbigt eller endeligt. På det tidspunkt, hvor méngraden er fastsat, træder kravet på mén godtgørelse i stedet for kravet på godtgørelse for svie og smerte.

7.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4 – GODTGØRELSE FOR VARIGT MÉN

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et varigt mén som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers méngrad. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

I **n.j.nr. 14-520-05016**, der er omtalt ovenfor under pkt. 7.14, behandlede nævnet spørgsmålet om forelæggelse af en sag for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på fastsættelse af et eventuelt varigt mén hos en ansøger, der på ansøgningstidspunktet var ca. 2½ år gammel, og som i en alder af knap 3 måneder var blevet påført "shaken baby syndrom". Nævnet fandt ikke på daværende tidspunkt grundlag for at forelægge sagen, men vejledte ansøgers advokat om at vende tilbage over for nævnet, når ansøgers følger – formentligt omkring skolestart – var yderligere afklarede.

I **n.j.nr. 13-520-01044** forelagde nævnet sagen for Arbejdsskadestyrelsen:

Ansøger blev overfaldet med spark i skridtet og knytnæveslag i ansigtet, hvorved han pådrog sig hjernerystelse og en flænge under det ene øje. Nævnet besluttede at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen og henledte i den forbindelse Arbejdsskadestyrelsens opmærksomhed på (blandt andet), at ansøger havde haft en psykisk belastet opvækst samt kontakt til distriktspsykiatrien.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede ansøgers varige mén som følge af hændelsen til 25 %. Styrelsen oplyste, at der var forudbestående psykiske gener i form af depression, men at det var styrelsens vurdering, at der ikke skulle ske fradrag i méngraden herfor. Nævnet noterede sig, at der ikke i Arbejdsskadestyrelsens akter indgik kopi af akter om ansøger fra distriktpsykiatrien, ligesom der ikke indgik kopi af ansøgers patient-journaler fra før tilskadekomsten. Nævnet besluttede på den baggrund at genforelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen.

Arbejdsskadestyrelsen indhentede herefter yderligere akter vedrørende ansøger. Styrelsen fandt imidlertid ikke, at det gav anledning til en ændret vurdering af den fastsatte méngrad. Nævnet udbetalte herefter godtgørelse i overensstemmelse med Arbejdsskadestyrelsens vurdering.

En del af Erstatningsnævnets sager vedrører erstatning som følge af mindre volds-episoder. Det er nævnets opfattelse, at ansøgere i sådanne sager i højere grad end tidligere bliver diagnosticeret med posttraumatisk stresssyndrom (PTSD) med et varigt mén til følge. En konkret sag gav nævnet anledning til at behandle emnet både konkret og mere generelt.

N.j.nr. 13-520-00526 Ansøger blev under sit arbejde som pædagog tildelt et slag i brystet og en albue i mellemgulvet af en mindreårig skadevolder, som opholdt sig på den institution, hvor ansøger var ansat. Arbejdsskadesagen blev behandlet af Arbejdsskadestyrelsen, som vurderede, at ansøger som følge af hændelsen led af posttraumatisk stresssyndrom (PTSD) og dermed havde lidt et varigt mén på 10 %. Nævnet fandt, at sagen var omfattet af offererstatningsloven, men forelagde sagen for Retslægerådet til en vurdering af, hvorvidt ansøger konkret havde fået PTSD som følge af hændelsen, samt om der mere generelt foreligger en nedre grænse for, hvilke hændelser der kan udløse PTSD.

Retslægerådet udtalte i skrivelse af 16-09-2014 (Retslægerådets j.nr. 50E/E3-00832-2014/kje), at der ikke i den konkrete sag var grundlag for at stille diagnosen PTSD, men at det var meget sandsynligt, at hændelsen havde resulteret i, at ansøger havde pådraget sig en længerevarende tilpasningsreaktion. Retslægerådet udtalte endvidere generelt, at PTSD forudsætter en hændelse af "exceptionel svær belastning (af katastrofe-karakter)", og rådet bekræftede dermed, at der eksisterer en nedre grænse for, hvilke hændelser der opfylder dette kriterium.

Da ansøger således led af en længerevarende tilpasningsreaktion som følge af episoden, tilkendte nævnet herefter ansøger godtgørelse for svie og smerte for hendes dokumenterede sygedage.

Erstatningsnævnet fandt på baggrund af Retslægerådets udtalelse anledning til mere generelt at bemærke på nævnens hjemmeside (www.erstatningsnaevnet.dk), at det er nævnets opfattelse, at mindre voldsskader formentlig ikke vil kunne udløse PTSD. Det er således en forudsætning for diagnosen, at man har været udsat for en voldsepisode

af grovere karakter. Et enkelt knyttnæveslag, et skub eller lignende vil således efter nævnets opfattelse ikke i sig selv kunne udløse diagnosen PTSD.

7.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5

7.16.1 Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsskadestyrelsen har udtalt sig om erhvervsevnetabsprocenten, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et alvorligt erhvervsevnetab alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven og offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af erstatning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

N.j.nr. 13-520-01582 Højesteret bestemte ved dom af 04-04-2014, at et differencekrav vedrørende erstatning for tab af erhvervsevne efter erstatningsansvarsloven ikke skal nedsættes med et beløb svarende til, hvad skadelidtes erstatning efter arbejdsskadesikringsloven er nedsat med som følge af, at den skadelidte som tjenestemand er berettiget til tilskadekomstpension (forhøjet tjenestemandspension som følge af tilskadekomsten).

Sagen for Højesteret omhandlede, hvorvidt A's differencekrav efter erstatningsansvarsloven mod et forsikringsselskab skulle nedsættes med det beløb, som Arbejdsskadestyrelsen havde nedsat A's erhvervsevnetabs-erstatning med efter arbejdsskadesikringslovens § 28. Efter denne bestemmelse nedsættes værdien af erstatningen for tab af erhvervsevne efter arbejdsskadesikringsloven, hvis den tilskadekomne som følge af arbejdsskaden har ret til pension efter lov om tjenestemandspension. Ned-

sættelsen udgør 2/3 af værdien af det beløb, hvormed tjenestemandspensionen er forhøjet. Højesteret fandt, at et differencekrav vedrørende erstatning for tab af erhvervsevne ikke skal nedsættes med et beløb svarende til, hvad den skadelidtes erstatning efter arbejdsskadesikringsloven er nedsat med som følge af, at den skadelidte som tjenestemand er berettiget til tilskadekomstpension. Dommen er refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2014, side 2011.

På baggrund af Højesterets dom af 04-04-2014 besluttede Erstatningsnævnet at genoptage ansøgers sag for så vidt angik ansøgers krav om erstatning for tab af erhvervsevne (differencekrav). Ved genoptagelsen af sagen besluttede nævnet at tilkende ansøger det beløb, som Arbejds-skadestyrelsen havde nedsat ansøgers erstatning med efter arbejdsskadesikringsloven som følge af, at ansøger som tjenestemand havde modtaget tilskadekomstpension.

7.17 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.17.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgerens årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

Som anført i årsberetningen for 2003, pkt. 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, pkt. 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006, at nævnet hvert år skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen. Nævnet har herefter besluttet at forhøje standardårslønnen således:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

240.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2012 eller senere.

245.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2013 eller senere.

250.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2014 eller senere.

255.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2015 eller senere.

7.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 12-14 – ERSTATNING FOR BEGRAVELSESUDGIFTER OG ERSTATNING FOR TAB AF FORSØRGER

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

Nævnet anser op til 35.000 kr. for rimelige begravelsesudgifter. Særlige omstændigheder omkring dødsfaldet kan dog føre til, at der tilkendes et højere beløb.

”Rimelige begravelsesomkostninger” omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet betaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover ”rimelige begravelsesomkostninger” dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet.

Det er i almindelighed en betingelse for at få forsørgertabserstatning, at afdøde i enten faktisk eller retlig henseende var forsørger for ansøgeren på skadestidspunktet.

I **n.j.nr. 14-520-04883** havde nævnet lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om fastsættelse af forsørgertabserstatning:

Moderen til den dengang 8-årige ansøger blev dræbt ved forgiftning eller kvælning mellem den 15-12-2010 og den 18-12-2010. Byretten afsagde dom den 08-10-2013, hvor ansøger blev tilkendt forsørgertabserstatning med renter fra den 18-01-2011, svarende til 1 måned fra dødsdagen. Den størrelsesmæssige opgørelse af kravet var ikke bestridt af skadevolder i forbindelse med retssagens behandling. Byrettens dom blev stadfæstet i landsretten.

Henset til, at der ikke var tale om et retskrav, da skadevolder havde anerkendt den størrelsesmæssige opgørelse af erstatningskravet, fastsatte nævnet selvstændigt størrelsen af erstatningen samt rentedatoen for erstatningsmålingen, jf. offererstatningslovens § 11 a, stk. 2.

Da erstatning for tab af forsørger til efterlevende børn fastsættes til et beløb, der svarer til summen af de bidrag til barnets underhold, som afdøde på skadestidspunktet kunne være pålagt efter lov om børns forsørgelse, hvis afdøde havde været bidragspligtig, jf. erstatningsansvarslovens § 14, 1. pkt., fandt nævnet, at *normalbidraget* for 2010 skulle lægges til grund ved beregningen af forsøgerstabserstatningen. Normalbidraget for 2010 var pr. måned 1.170 kr., svarende til et grundbeløb på 1.036 kr. og et tillæg på 134 kr.

Henset til advokatens opgørelse af forsørgertabserstatningen i måneder, fandt nævnet det rettest at tilkende erstatning for tab af forsøger fra måneden efter dødsfaldet (den bidragsudløsende begivenhed), dvs. fra januar 2011, og til og med måneden for ansøgers 18 års fødselsdag i november 2020.

Der var endvidere søgt om erstatning for konfirmationsbidrag. Da der kan fastsættes særlige bidrag efter børnetilskudsloven ved et barns dåb og konfirmation, og da bidraget ved konfirmation fastsættes til 3 x grundbeløbet af normalbidraget, besluttede nævnet at tilkende 3 x grundbeløbet af normalbidraget i 2010, svarende til 3 x 1.036 kr. = 3.108 kr.

Da ansøgers moder på gerningstidspunktet var eneforsørger af ansøger, besluttede nævnet endvidere at fordoble erstatningen i medfør af erstatningsansvarslovens § 14, 2. pkt.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.6 om offererstatningslovens § 11 a og pkt. 7.20 om erstatningsansvarslovens § 16 – renter.

7.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 14 A – OVERGANGSBELOEB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb. Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person, som i mange år har haft fælles bolig og fælles husholdning med afdøde.

Beløbet vil således kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning mv. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter mv. Udbetales der overgangsbeløb, kan den

pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

7.20 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 16 – RENTER

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kan godtgørelse og erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Denne regel gælder også for erstatning efter offererstatningsloven, jf. denne lovs § 6 a. Skadevolderen kan ikke bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende, og derfor vil der tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse. Hvis skadelidte ikke fremkommer med fornødne oplysninger om kravet eller dets størrelse, kan det således komme skadelidte til skade.

Efter § 16, stk. 1, 2. pkt., er det bestemt, at hvis det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, er givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i § 16, stk. 1, 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt.

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, forrentes beløbet fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til procesrenten, dvs. referencesatsen med et tillæg på 8 pct. Som referencesats anses den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Rente svarer således til rentesatsen i henhold til renteloven. § 16, stk. 2, blev ændret ved lov nr. 434 af 10-06-2003 og gælder for rente (med referencesatsen med tillæg af 7 %) af krav, der kan kræves betalt den 1. juli 2003 eller senere. For krav forud for den 1. juli 2003 er rentesatsen diskontoen med tillæg af 5 %. For krav efter 1. marts 2013 er tillægget til referencesatsen 8 %⁶.

I **n.j.nr. 14-520-04883** blev spørgsmålet om rentedato aktualiseret:

Moderen til den dengang 8-årige ansøger blev dræbt ved forgiftning eller kvælning mellem den 15-12-2010 og den 18-12-2010. Byretten afsagde dom den 08-10-2013, hvor ansøger blev tilkendt forsørgertabserstatning med renter fra den 18-01-2011, svarende til 1 måned fra dødsdagen. Den størrelsesmæssige opgørelse af kravet var ikke bestridt af skadevolder i forbindelse med retssagens behandling. Byrettens dom blev stadfæstet i landsretten.

Henset til, at der ikke var tale om et retskrav, da skadevolder havde anerkendt den størrelsesmæssige opgørelse af erstatningskravet, fastsatte

⁶ Jf. lov 1244 af 18-12-2012.

nævnet selvstændigt størrelsen af forsørgertabserstatningen samt rentedatoen, jf. offererstatningslovens § 11 a, stk. 2.

Nævnet fandt, at da erstatningskrav i medfør af erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, 1. pkt., forrentes fra 1 måned efter, at skadevolder har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse, begynder forrentningen tidligst på det tidspunkt, hvor kravet fremsættes over for skadevolderen, jf. herved bemærkningerne til lov nr. 463 af 07-06-2001 om ændring af lov om erstatningsansvar (L 143 af 10-01-2001). En skadevolder kan i relation til erstatningsansvarslovens § 16 således ikke anses for at kunne bedømme erstatningskravets størrelse allerede på skadestidspunktet.

I den konkrete sag var erstatningsopgørelsen til brug for retssagen dateret den 30-09-2013. Det kunne lægges til grund, at byretten havde modtaget denne den 01-10-2013. Erstatningskravet blev således fremsat over for skadevolder den 01-10-2013, og kravet måtte derfor forrentes fra 1 måned efter denne dato.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.6 om offererstatningslovens § 11 a og pkt. 7.18 om erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – erstatning for begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsørger.

7.21 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 18

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 18 fastslår, i hvilket omfang krav på erstatning og godtgørelse kan overføres til andre ved aftale eller arv, ligesom bestemmelsen fastlægger, hvordan kravene er stillet i formueforholdet mellem ægtefæller. Det følger blandt andet af bestemmelsen, at krav på erstatning og godtgørelse i tilfælde af skadelidtes død falder i arv til skadelidtes arvinger⁷.

Hvis skadelidte dør, inden et krav på f.eks. godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab er anerkendt eller fastslået ved dom eller af Erstatningsnævnet, kan der dog efter omstændighederne ske nedsættelse af erstatningen eller godtgørelsen under henvisning til skadelidtes korte levetid.

Der sker normalt ikke nedsættelse af erstatningen ved dødsfald senere end ca. 3 år efter tilskadekomsten, jf. herved Ugeskrift for Retsvæsen 2005, side 2390, hvor skadelidte afgik ved døden ca. 5½ år efter tilskadekomsten.

⁷ Erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, indeholdt tidligere en bestemmelse, hvorefter krav om godtgørelse for personskade først faldt i arv, når det var anerkendt eller gjort gældende ved sagsanlæg eller under en straffesag ved kravets fremsættelse i retten eller i et anklageskrift eller en stævning, der var indleveret til retten. Denne bestemmelse er imidlertid ophævet med virkning fra den 23. januar 2003. Sådanne godtgørelseskrav falder således nu som udgangspunkt i arv fra samme tidspunkt som krav på erstatning for økonomisk skade i anledning af personskade, dvs. uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

7.22 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

7.22.1 Frihedsberøvelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. For nærmere om nævnets praksis, se f.eks. nævnets årsberetning for 2012, pkt. 7.21.1, og nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.22.1.

7.22.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (seksualforbrydelser). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog blandt andet sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager, begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldtbyrdet voldtægt nu er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Den senere lovændring af offererstatningsloven ved lov nr. 412 af 09-05-2011, hvorved blandt andet lovens § 10 og § 13 blev ændret, byggede på en rapport fra december 2010 fra en arbejdsgruppe om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser. Arbejdsgruppen havde blandt andet overvejet, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles for tortgodtgørelse. Arbejdsgruppen fandt ikke grundlag herfor. Arbejdsgruppen lagde herved blandt andet vægt på, at tortgodtgørelsesbeløbene i Danmark ikke afviger væsentligt fra godtgørelserne i Sverige og Norge. Justitsministeriet tilsluttede sig arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger. Ministerens lovforslag, som blev vedtaget af Folketinget uden ændringer, indeholdt således ikke bestemmelser eller henstillinger om ændring af niveauet for tortgodtgørelse. Niveauet for tortgodtgørelse i voldtægtssager har i april 2012 været behandlet i Højesteret, der i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 2297 blandt andet udtalte: "Højesteret finder ikke grundlag for at ændre det almindelige niveau for tortgodtgørelse og stadfæster derfor dommens bestemmelser på dette punkt".

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelse, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været.

N.j.nr. 14-520-04949 Ansøger blev over en periode på omkring 6 til 8 timer i eget hjem udsat for grov voldtægt, hvorunder skadevolder blandt andet lænkede hende med kæder rundt om halsen, ned ad maven, ned til skridtet og op ad ryggen, således at ansøgeren ikke kunne strække sig ud,

ligesom skadevolder blandt andet bandt hendes hænder fast til sengegærdet, brændte hende med cigaretter og hældte flydende stearin ud over hendes bryster og skridt, hvorefter skadevolder slukkede stearinlyset ved at føre det op i hendes skede. Det lykkedes ansøger at stikke af fra skadevolder, men hun blev først befriet fra kæden om halsen omkring 8 timer senere, og kæden blev først helt fjernet, da hun efterfølgende kom på hospitalet.

Ansøger havde gennem en årrække haft seksuelle forhold til flere mænd, og hun havde i forbindelse med disse forhold tidligere blandt andet brækket ribben og fået andre knubs. Forud for den episode, der blev søgt om erstatning for, havde ansøger i en periode på 2 til 3 år haft et seksuelt forhold til skadevolder, hvor ansøger stillede sig seksuelt til rådighed, når skadevolder bad om det.

Ansøger oplyste under efterforskningen, at hun ikke var bekendt med skadevolders identitet. Undervejs i politiets efterforskning anmodede ansøger endvidere flere gange politiet om at stoppe efterforskningen. Hun stillede dog op til undersøgelser og deltog i øvrigt aktivt i afhøringer. Det lykkedes ikke politiet at finde skadevolderen.

Nævnet lagde ansøgers forklaring om det passerede til grund og tilkendte ansøger 80.000 kr. i godtgørelse for tort, hvilket svarede til det ansøgte beløb. Nævnet overvejede, om der var grundlag for at lade erstatningen bortfalde under henvisning til offererstatningslovens § 10 om manglende medvirken til sagens opklaring. Nævnet lagde imidlertid til grund, at ansøger – på trods af hendes anmodninger til politiet om at stoppe efterforskningen af sagen – rent faktisk havde medvirket efter bedste evne.

Nævnet fandt endvidere ikke, at den omstændighed, at ansøger forinden episoden havde et længerevarende seksuelt forhold til skadevolder, som formentligt også tidligere havde resulteret i fysiske skader på ansøger, gav anledning til at nedsætte godtgørelsen efter offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde herved vægt på, at skadevolder under de foreliggende omstændigheder ikke kunne have været i tvivl om, at det skete mod ansøgers vilje.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.3.1 om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko og pkt. 7.5.2 om medvirken til politiets opklaring af sagen.

N.j.nr. 13-520-02524 Ansøger blev over en periode på omkring 1½ år, fra hun var ca. 14 år gammel, udsat for seksuelle krænkelser fra blandt andet sin 18-årige kæreste. Ansøger blev i adskillige tilfælde holdt inde-spærret af kæresten, som flere gange udsatte hende for voldtægt og mishandling med vold og trusler. Ved trussel om drab på ansøger og hendes familie tvang skadevolder endvidere ansøger til i en periode på omkring ½ år at have samleje med ca. 10 forskellige mænd, som han havde etableret kontakt til, og som han modtog betaling fra. Retten

idømte ansøgers kæreste en behandlingsdom for overtrædelse af straffelovens § 216, § 222, stk. 1, § 228, stk. 1, nr. 2, § 244 samt § 260, stk. 1, nr. 1.

Ansøger krævede 175.000 kr. i tortgodtgørelse. Retten henviste kravet til behandling ved civilt søgsmål eller i Erstatningsnævnet. Nævnet tilkendte herefter ansøger 125.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet lagde ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse vægt på den tidsmæssige udstrækning af overgrebene og omstændighederne ved overgrebene, herunder at skadevolder med trussel om drab tvang ansøger til at have samleje med ca. 10 forskellige mænd, hvilket skadevolder modtog betaling for. Nævnet lagde videre vægt på, at ansøger og skadevolder havde et forhold, men at retten ikke fandt forholdet jævnbyrdigt. Endelig lagde nævnet vægt på ansøgers unge alder på tidspunktet for overgrebene.

N.j.nr. 14-520-04786 I en periode på ca. 20 dage blev ansøger ved trusler på eget og familiens liv tvunget til at opholde sig på en bestemt adresse sammen med skadevolder, dog således at ansøger enkelte gange i perioden var alene i lejligheden, ligesom hun enkelte gange gik alene i kiosken. Skadevolder tvang endvidere med vold og trusler på livet ansøger til at prostituere sig, idet hun blev tvunget til at indrykke en annonce på internettet og i tilknytning hertil at modtage 3-5 kunder, som hun gav seksuelle ydelser til. Skadevolder tildelte i perioden endvidere jævnligt ansøger spark og slag med knyttet hånd på kroppen, ligesom han en nat flere gange tog kvælertag på ansøger, truede hende på livet, slog hende flere gange i hovedet med knyttet hånd og sparkede hende to gange på kroppen. Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1, (ulovlig tvang) og § 245, stk. 1 (kvalificeret vold). Skadevolder er også tidligere dømt for vold og vidnetrusler begået mod ansøger.

Ansøgers bistandsadvokat nedlagde i retten påstand om godtgørelse for tort på i alt 380.000 kr. Forsvareren bestred kravet både størrelses- og pligtmæssigt, hvorefter retten besluttede ikke at tage kravet under påkendelse. Nævnet tilkendte herefter ansøger godtgørelse for tort på 60.000 kr. Godtgørelsens størrelse blev fastsat på baggrund af en konkret vurdering af sagen, herunder karakteren af frihedsberøvelsen og overgrebene. Nævnet lagde herved vægt på, at overgrebene blev udøvet under sådanne særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at de var egnede til at krænke ansøgers selv- og æresfølelse.

Sagen er også omtalt under pkt. 7.3.1 om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

N.j.nr. 14-520-04124 Under en fest blev ansøger tilbudt at smage en drink af skadevolder. Efter hun havde smagt på drinken, følte hun sig forvirret og meget beruset. Ansøgers forklaring om det passerede var ikke helt sikker, men nævnet lagde til grund, at ansøger var blevet udsat for anden kønslig omgængelse end samleje, herunder at skadevolder havde

stukket flere fingre og eventuelt en genstand op i skeden på ansøger med så stor kraft/voldsomhed, at ansøger begyndte at bløde fra underlivet.

Ansøger søgte om godtgørelse for tort på 70.000 kr. Nævnet tilkendte ansøger godtgørelse for tort på 45.000 kr. og lagde ved afgørelsen vægt på karakteren af det foretagne overgreb, grovheden af forholdet, samt at skadevolder formentligt havde givet ansøger et bedøvende eller sløvende præparat i drinken. Nævnet lagde imidlertid også vægt på, at det efter ansøgers egne forklaringer og de foreliggende lægelige oplysninger ikke var godtgjort, at ansøger havde været udsat for fuldbyrdet voldtægt.

N.j.nr. 14-520-03937 Ansøger blev udsat for seksuelle krænkelse fra skadevolder i en etårig periode, hvor ansøger var 14-15 år. Skadevolder var 31-32 år og var arbejdsgiver i ansøgers fritidsjob. Der var tale om adskillige krænkelse af ansøger, og det blev lagt til grund, at krænkelse eskalerede over tid således, at skadevolder efter ansøgers 15-års fødselsdag adskillige gange havde ført sit erigerede lem ind mellem ansøgers ben og lavet samlejebevægelser, også til udløsning, havde tvunget ansøger til at beføle sit lem og onanere sig til udløsning samt havde befølt ansøger i skridtet og på brysterne.

Retten tilkendte ansøger 50.000 kr. i tortgodtgørelse. Da der ikke var tale om et retskrav, skulle nævnet selvstændigt vurdere størrelsen af godtgørelsen. Nævnet fastsatte ligeledes tortgodtgørelsen til 50.000 kr. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på ansøgers alder, forholdets grovhed og udstrækning, aldersforskellen mellem ansøger og skadevolder samt skadevolders position som arbejdsgiver i forholdet til ansøger.

N.j.nr. 14-520-04613 Skadevolder, der var halvbror til ansøger, befølte ansøger på brysterne under tøjet og onanerede to gange til sædafgang, hvoraf den ene sædafgang var på hendes mave.

Ansøger søgte om 20.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet tilkendte ansøger 15.000 kr. i godtgørelse. Nævnet lagde herved vægt på omstændighederne ved overgrebet, herunder karakteren og varigheden heraf. Nævnet tillagde det således vægt, at der var tale om et enkeltstående forhold, og at skadevolder ikke anvendte fysisk magt. Nævnet tillagde det imidlertid også vægt, at ansøger var 29 år på gerningstidspunktet, men psykisk skrøbelig, hvilket skadevolder vidste, og at overgrebet havde voldsomme psykiske følger for ansøger.

N.j.nr. 14-520-04363 Ansøger, som var journalist, havde forsøgt at filme med skjult kamera på Christiania. Da han blev opdaget, blev han overfaldet af flere personer, der udover at slå og sparke ham fastholdt og afklædte ham, så han var tvunget til at forlade stedet nøgen.

Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Nævnet lagde vægt på, at volden var udøvet under sådanne særligt krænkende, ydmygende eller hånende

omstændigheder, at den var egnet til at krænke ansøgers selv- og æresfølelse.

7.22.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkellesgodtgørelse

Bestemmelsen om krænkellesgodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelles af en anden, i tilfælde hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkellesen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkellesgodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsætligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført egentlige varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.17.

Fra nævnets afgørelser i 2014 om krænkellesgodtgørelse kan nævnes:

N.j.nr. 14-520-04737 Ansøger, der var en dame på 92 år, kom hjem og overraskede derved to skadevoldere, der var brudt ind i hendes villa og på tidspunktet var i færd med at bringe diverse genstande ud af villaen. En af skadevolderne tog herefter kvælertag på ansøger, så hun faldt bevidstløs om på gulvet. Herefter undløb skadevolderne fra villaen medbringende ansøgers taske samt nogle af de fra villaen stjalne genstande. Skadevolderne blev af retten kendt skyldige i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, i sammenstød med § 288, stk. 1, nr. 1 og nr. 2. Der var ikke nedlagt påstand om, at forholdet skulle henføres til straffelovens § 288, stk. 2, om røveri af særlig grov beskaffenhed (egentligt hjemmerøveri). Retten udskød spørgsmålet om godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 til eventuelt civilt søgsmål.

Erstatningsnævnet modtog herefter en ansøgning om blandt andet krænkellesgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. På baggrund af ansøgers høje alder, og da det fandtes godtgjort, at ansøger som følge af hændelsen havde pådraget sig en hjerneblødning, tilkendte Erstatningsnævnet ansøger krænkellesgodtgørelse på 10.000 kr.

N.j.nr. 14-520-03750 Ansøger blev udsat for drabsforsøg af sin kæreste gennem 11 år, som ved en pludselig indskydelse en nat stak en kniv i brystet på ansøger, mens han lå og sov. Skadevolder trak kniven ud af brystet på ansøger, hvorefter hun igen stak ud efter ansøger og ramte ham på skulderen. Ansøger pådrog sig endvidere en afværgelæsion i form af et snitsår på højre hånds langefinger. Skadevolder blev dømt for forsøg på manddrab og idømt en behandlingsdom.

Nævnet besluttede at tilkende ansøger krænkellesgodtgørelse på 15.000 kr. henset til, at der var tale om et "uprovokeret" drabsforsøg uden forudgående eller efterfølgende konflikt. Nævnet lagde vægt på, at ansøger ikke havde været i manifest, men dog potentiel livsfare, og at ansøger efterfølgende ikke var blevet påført voldsomme skader.

7.23 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningen for 2003, pkt. 7.13, og årsberetningen for 2004, pkt. 7.14.

Godtgørelse til efterladte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelser inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagtige beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Der kan også tilkendes godtgørelse til et ufødt barn.

Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrunder godtgørelsen. Er der tale om mindreårige børn, som havde nået en vis alder, da dødsfaldet indtrådte, kræves dog efter praksis en vis kontakt mellem afdøde og den efterladte. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde.

7.24 "FORÆLDELSE"/PRÆKLUSION

Efter fristreglen i offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Der henvises herved nærmere til pkt. 7.7.

7.24.1 *Særligt om præklusion i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker*

Nævnet behandlede i 2009 en række sager om overgreb mod børn og unge mennesker. Der var i alle sager tale om, at der var gået mange år fra overgrebene angaves at have fundet sted, og indtil nævnet modtog en erstatningsansøgning. Der henvises herom til nævnets årsberetning for 2009, pkt. 20.1.

**BILAG 1 – OVERSIGT OVER FOREKOMSTEN AF DE ENKELTE STRAFFE-
LOVSOVERTRÆDELSER I 2014-2012⁸**

	2014	2013	2012
Strfl. §§ 119-121	108	105	93
Strfl. § 123	9	6	4
Strfl. § 210	10	24	10
Strfl. §§ 216-217	109	98	93
Strfl. § 218-221	4	10	12
Strfl. §§ 222-223 a	34	65	64
Strfl. § 224	12	36	39
Strfl. § 232	134	168	108
Strfl. § 237	13	63 ⁹	52 ⁹
Strfl. § 237, jf. § 21	76	-	-
Strfl. § 241	2	6	1
Strfl. § 244	1.066	1.111	1.370
Strfl. § 245	449	356	451
Strfl. § 246	5	11	4
Strfl. § 249	7	5	7
Strfl. § 252	10	9	9
Strfl. §§ 260-261	14	23	32
Strfl. § 262a	0	4	2
Strfl. § 266	42	27	44
Strfl. § 276, § 291, § 293	14	10	16
Strfl. § 279	0	2	0
Strfl. § 281	5	7	4
Strfl. § 288	209	201	243
Strfl. i øvrigt	0	1	0
Andet	5	105	8
I alt	2.337 ¹⁰	2.348	2.666

⁸ Grundet periodeskifte i sagsbehandlingssystemet i 2013 gøres der opmærksom på, at der er en vis usikkerhed forbundet med tallene, som således er behæftet med en vis fejlmargen.

⁹ Forud for 2014 blev forsøg på drab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21, og drab, jf. straffelovens § 237, ikke registreret med selvstændige registreringskoder. Der var således i 2013 registreret 63 sager i alt vedrørende drab og drabsforsøg, og i 2012 i alt 52 sager vedrørende drab og drabsforsøg.

¹⁰ Der er i 2014 indkommet 2.913 nye erstatningssager. Det er på 2.337 af disse sager registreret, hvilken straffelovsovertrædelse sagen vedrører. At der ikke er registreret en straffelovsovertrædelse på alle 2.913 nye sager skyldes blandt andet, at det i nogle tilfælde ikke er muligt på modtagelsestidspunktet at afgøre, hvilken straffelovsovertrædelse erstatningssagen vedrører. Det gælder navnlig ansøgninger, der ved en fejl er sendt direkte til Erstatningsnævnet og i stedet for – i overensstemmelse med nævnets forretningsorden – at være sendt via politiet, og hvor nævnet derfor ikke på ansøgningstidspunktet har modtaget de relevante akter fra straffesagen.

**BILAG 2 – OVERSIGT OVER TILKENDTE ERSTATNINGER MV. I 2014-2012
FORDELT PÅ ERSTATNINGSPOSTER**

	2014	2013	2012	Manglende registreringer for 2012¹¹
Svie og smerte	12.071.797	15.805.953	11.346.668	4.683.332
Helbredelsesudgifter	400.471	738.269	607.557	150.563
Tandbehandling	1.147.232	1.053.824	999.971	356.432
Personlige ejendele	437.577	810.444	674.599	290.806
Mistede kontanter	19.100	23.610	20.314	5.150
Tingsskade	35.449	27.607	500	0
Forlængelse af uddannelse/tab af skoleår	340.000	660.000	280.000	30.000
Transportudgifter	95.216	207.278	102.181	26.727
Tabt arbejdsfortjeneste	13.712.183	30.605.050	11.809.246	5.553.478
Begravelsesudgifter	282.698	465.775	338.324	101.222
Overgangsbeløb	1.145.500	422.825	144.500	283.000
Tort	10.480.000	12.008.500	9.828.119	2.263.400
Krænkelsergodtgørelse	715.000	730.000	408.000	220.000
Godtgørelse til efterladte	1.570.000	2.525.000	1.502.277	820.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	77.831	130.135	76.145	33.527
Varigt mén	30.527.248	29.054.325	19.321.778	6.535.819
Erhvervsevnetabs-erstatning	59.088.371	98.118.918	52.330.244	30.552.821
Varige helbredelsesudgifter	0	2.700	0	0
Tab af forsørger, ægtefælle	4.060.567	4.743.253	860.500	2.826.808
Tab af forsørger, børn	2.321.577	3.280.218	832.972	0
Advokatudgifter	3.065.096	4.239.392	2.109.748	685.251
Andet	346.515	132.108	122.210	-9.993
I alt	141.939.433	205.785.634	113.715.853	55.408.343

¹¹ For nærmere om baggrunden for de manglende registreringer i 2012 henvises til Erstatningsnævnets årsberetning for 2013, pkt. 4.

Administrative udgifter i 2014-2012:

	2014	2013	2012
Gebyr til Arbejdsskadestyrelsen	941.000	1.652.142	599.600
Tandlægekonsulenter	30.511	39.984	39.820
Lægekonsulenter	7.896	56.210	3.884
Erklæringer betalt af nævnet	2.904.543	2.162.719	1.331.859
Andet	225.538	35.407	10.235
I alt	4.109.489	3.946.462	1.985.398

Udbetalt i alt i 2014-2012:

	2014	2013	2012
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	141.939.433	205.785.634	113.715.853
Administrative udgifter	4.109.489	3.946.462	1.985.398
Manglende registreringer for 2012	-	-	55.408.343
I alt	146.048.922	209.732.096	171.109.594

BILAG 3 – OPLYSNINGER OM TILKENDELSER OG AFSLAG I 2014

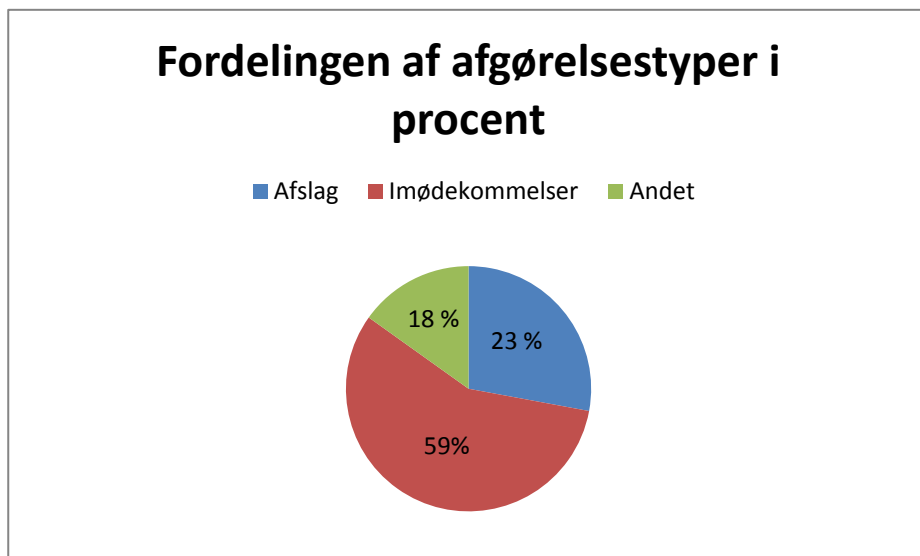
Erstatningsnævnet har i 2014 truffet 4.673 afgørelser, jf. pkt. 4.

Som ligeledes omtalt under pkt. 4 er opgørelsen over antallet af afgørelser baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav der kan være fremsat på forskellige tidspunkter. En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadedagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring). Hvis der i afgørelsen tilkendes erstatning, vil sagen statistisk blive registreret som en afgørelse om imødekomme, også selv om nævnet samtidig afslår et eller flere delkrav.

I ca. 39 pct. af afgørelserne har nævnet (helt eller delvist) imødekommet ansøgers erstatningskrav ved den første afgørelse, mens nævnet i ca. 23 pct. af afgørelserne har meddelt afslag. Endvidere har nævnet i ca. 20 pct. af sagerne – typisk efter at have modtaget yderligere dokumentation for ansøgers krav – tilkendt (yderligere) erstatning. De sager, hvor nævnet har imødekommet ansøgningen eller genoptaget en tidligere afgørelse, udgør tilsammen ca. 59 pct. af de truffe afgørelser.

De øvrige ca. 18 pct. af de truffe afgørelser, hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået det fremsatte erstatningskrav, drejer sig blandt andet om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet (ca. 15 pct.). Endvidere drejer det sig om sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen, eller fordi nævnet blot har meddelt aktindsigt i sagen efter anmodning fra ansøgeren (ca. 3 pct.)

Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

BILAG 4 – OPLYSNINGER OM AFSLAGSGRUNDE I 2014

Blandt de afgørelser, hvorved nævnet har meddelt afslag på erstatning, fordeler begrundelserne for afslagene sig som illustreret ved nedenstående figur:

